

Korkein oikeus

Supreme Court of Finland

VUOSIKERTOMUS / ANNUAL REPORT 2017

Presidentin katsaus – <i>Timo Esko</i>	2
Korkeimman oikeuden kansainvälinen toiminta – <i>Gustav Bygglin</i>	3
Huumausainerikoksia koskevat ennakkopäätökset vuonna 2017 – <i>Tuomo Antila</i>	7
Kansliapäällikön katsaus – <i>Tommi Vuorialho</i>	10
Ennakkoratkaisupyynnöt Euroopan unionin tuomioistuimelle	13
Annetut lausunnot	15
<hr/>	
Overview by the President – <i>Timo Esko</i>	17
International Activities of the Supreme Court – <i>Gustav Bygglin</i>	19
References to the Court of Justice of the European Union for Preliminary Rulings	24
<hr/>	
Tilastot / Statistics	26
Vierailut ja tapahtumat	30
Henkilökunta 31.12.2017	32

Presidentin katsaus

TIMO ESKO

VUONNA 2017 vietettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa, jonka tunnussanaksi oli valittu ”yhdessä”. Korkein oikeus on juhluvuoden tapahtumissa toiminut tämän teeman mukaisesti yhteistyössä eri kotimaisten ja ulkomaisten instituutioiden kanssa.

Juhluvuoden päätapahtumaksi nousi juhlaseminaari ”Ylin lainkäyttö” Helsingin yliopiston juhlasalissa 23.11. Järjestelyvastuussa olivat korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus sekä Korkeimpien oikeuksien tuomarien yhdistys r.y. Kumpikin korkein oikeus oli eräitten muitten tahojen ohella vastuussa myös EU-tuomioistuinten Suomeen kohdistuneen vierailun järjestämisessä keväällä samoin kuin Saksan perustuslakituomioistuinten vierailun järjestämisessä heinäkuussa. Kesän lopulla pidettiin Helsingissä pohjoismainen lakimieskokous, jonka eri tapahtumiin korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus jäsenineen osallistuivat.

Vuoden alussa korkeimman oikeuden valtuuskunta matkusti Kiinan kansantasavallan korkeimman oikeuden vieraaksi Pekingiin, ja syksyllä saapui kiinalainen tuomarivaltuuskunta Helsinkiin. Aivan vuoden lopulla teki Venäjän federaation korkein oikeus vierailun Helsinkiin.

Kaikkien tapahtumien ja vierailujen yhteydessä tehtiin eri tavoin selkoa Suomen oikeuden ja oikeuslaitoksen kehityksestä itsenäisyyden aikana.

Korkeimman oikeuden kansainvälisen toiminnan ytimen muodostaa vakiintunut Pohjolan korkeimpien oikeuksien yhteistyö vuosittaisine presidenttikokouksineen ja seminaareineen. Myös toimintamme Euroopan unionin korkeimpien oikeuksien presidenttien yhteistyöverkostossa on ollut aktiivista jo vuosien ajan. Korkein oikeus haluaa olla avoin myös sellaiselle yhteistyölle, joka kohdistuu näitten vakiintuneitten rajojen ulkopuolelle. Siitä hyvä esimerkki on se keskusteluyhteys, joka on luotu ja jota on kehitetty Kiinan kansantasavallan korkeimman oikeuden ja Venäjän federaation korkeimman oikeuden kanssa.

Korkeimman oikeuden kansainvälinen toiminta

GUSTAV BYGGLIN

PRESIDENTTI on katsauksessaan tuonut esille vuoden tärkeimmät tapahtumat. Luetellut tapahtumat kuvastavat myös varsin hyvin sitä kenttää, jolla korkeimman oikeuden kansainvälinen toiminta liikkuu. Arvovaltaisten ulkomaisten valtuuskuntien vierailujen lukuisuus vuonna 2017 selittyy osaksi Suomen itsenäisyyden juhluvuodella. Moni ulkomainen taho on halunnut olla kanssamme yhdessä juhlimassa itsenäisyyttämme. Voimme olla ylpeitä siitä, että myös tuomioistuinlaitoksemme on juhluvuotena ollut kansainvälisen huomion ja arvostuksen kohteena.

Tuomioistuimilla ei ole tapana myöntää pelkälle yhdessäololle sellaista painoarvoa, että se korvaisi kanssakäymisen asiapitoisemman puolen. Kulunut vuosi ei tässä suhteessa ole sisältänyt poikkeuksia. Jokainen vierailu on omalla tavallaan ollut ammatillisesti hyvinkin antoisa. Ja näinhän pitää olla, sillä se, mikä työaikana ja resursseina käytetään kansainväliseen toimintaan, on pois ratkaisutoiminnasta.

Kun kysymys on kansainvälisistä hankkeista, tosiasiana voitaneen myös pitää sitä, että jokainen niistä pyrkii todistaman oman hyödyllisyytensä ja jatkuvuutensa välttämättömyyden. Hankkeita syntyy ja laajenee huomattavasti helpommin kuin niitä kutistetaan ja lopetetaan. On mahtava tunne olla mukana luomassa jotain aivan uutta, eikä ilonpilaajista pidetä. On paikallaan aika ajoin pysähtyä pohtimaan, minkä vuoksi, miten ja kuinka paljon ylimmän tuomioistuimen on syytä osallistua kansainväliseen toimintaan. Samalla on kuitenkin pidettävä silmällä sitä, löytyykö rajojemme ulkopuolella sellaisia uusia ilmiöitä, joista korkeimman oikeuden olisi aikaansa seuraavana oltava selvillä.

EUROOPPA-OIKEUDEN ULOTTUVUUS

Oikeudellisen kehityksen seurauksena on tänä päivänä selvää, että Euroopan unionin sekä Euroopan neuvoston oikeudellinen toiminta kaikissa muodoissaan on keskeisellä sijalla myös korkeimmassa oikeudessa. Unionin oikeus Unionin tuomioistuimen (EUT) tulkitsemana ja ihmisoikeudet Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisukäytännön myötä kehittyvät koko ajan. On tärkeätä, että koko lainkäyttöhenkilökunta on perillä siitä, mitä kulloinkin tapahtuu ja mitä mahdollisesti on odotettavissa. Yhteydet EUT:een ja EIT:een ovat luontevia myös siksi, että näiden ja kansallisten tuomioistuinten ratkaisut täydentävät toisiaan Euroopan yhteiseksi oikeudeksi. Yhteinen yhtenäinen oikeudellinen alue syntyy vain yhteistyön ja vuoropuhelun avulla.

Viime vuosikertomuksessa kerrottiin ylimpien tuomioistuinten esittelijöiden verkostosta, jonka puitteissa vaihdetaan unionin oikeuteen liittyviä tietoja. Tässä yhteistyössä on tällä hetkellä mukana esittelijöitä seitsemän unionin jäsenvaltion ylimmistä tuomioistuimista. Verkostoa on hyödynnetty asioita valmisteltaessa.

Huomattavasti kattavampi tietojenvaihtojärjestelmä on käynnistymässä kaikkien unionin jäsenvaltioiden korkeimpien oikeuksien ja EU-tuomioistuimen välillä. Tämän Euroopan unionin tuomioistuinverkoston puitteissa on tarkoitus luoda unionin oikeuden soveltamisesta alati täydentyvä ajantasainen tietokanta, jonka EU-tuomioistuin on tarjonnut korkeimpien oikeuksien käyttöön. Siitä ilmenevät ennakkoratkaisupyynnöt tuoreeltaan, EUT:n ratkaisut, ennakkoratkaisujen perusteella annetut kansalliset tuomiot, uutiskirjeet ja tiedotteet kuten myös EUT:n tutkimusosastolla laaditut oikeudelliset muistiot. Tietokannassa on tehokkaasti toimivat hakutoiminnot. Hankkeen ollessa tätä kirjoitettaessa vasta alkuvaiheessaan on vaikeata arvioida sen hyötyä lainkäytössä tulevaisuudessa. Odotukset ovat suuret. Aikaisemmat eri verkostojen varaan rakennetut vastaavan tapaiset toiminnot ovat osoittaneet heikkouksia. Tässä hankkeessa EUT resursseineen on keskeisessä asemassa, mikä antaa onnistumiselle paremmat mahdollisuudet. Ehkäpä voimme lukea hankkeen

menestystarinaa jo ensi vuoden vuosikertomuksessa. Ongelmana laajoissa yhteishankkeissa ovat kuitenkin aina kielikysymykset. Tähän nähden ja muutenkin kansainvälisen ikkunan avaamiseksi korkeimman oikeuden ratkaisukäytäntöön on vuoden 2017 aikana käynnistetty englanninkielisten lyhennelmien laatiminen ja julkaiseminen korkeimman oikeuden kotisivuilla.

Korkeimmassa oikeudessa Eurooppa-oikeuden tuntemuksen syventäminen tapahtuu kaikin keinoin ja myös siten, että tiedon hankinnassa poistutaan päätteen ääreltä. Luxemburgiin ja Strasbourgisiin suuntautuneet toistuvat korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden yhteiset opintomatkat on tarkoitettu lähinnä esittelijäkunnalle. Tavoitteena on, että osanottajille muodostuu konkreettinen kuva niistä keskeisistä työpajoista, joissa Eurooppa-oikeutta yöstetään.

Täsmällisemmän kuvan unionin tietyn jäsenvaltion oikeusjärjestyksestä ja tuomioistuinten toiminnasta saa taas osallistumalla EJTN:n (European Judicial Training Network) järjestämään tuomareiden vaihto-ohjelmaan. Korkeimman oikeuden esittelijöistä useampi on tarttunut tilaisuuteen ja laajentanut tietämystään olemalla muun muassa sellaisten maiden kuin Romanian ja Italian tuomioistuinlaitoksen vieraana. Yleistietoutta täsmällisempää tietoa tarjoaa Trierissä päätoimipaikkansa pitävä Euroopan oikeusakatemia ERA (Europäische Rechtsakademie), jonka järjestämässä seminaareissa kaikki lainkäyttöhenkilöstöön kuuluvat voivat täydentää tietämystään esimerkiksi EU:n rikos-, työ- tai perheoikeuden kehityksestä.

Aikaisemmin EU-tuomioistuimella oli käytäntönä kutsua jäsenvaltioiden korkeimmista oikeuksista tuomareita yhteisiin neuvonpitoihin. Tämän sijaan on tullut toisia kanssakäymisen muotoja, kuten aihekohtaisia seminaareja. Tässä suhteessa myös tuomareiden osallistuminen FIDE:n (Fédération Internationale pour le Droit Européen) järjestämiin konferensseihin on omiaan ylläpitämään kontaktia EUT:n ja kansallisten tuomareiden välillä. Euroopan unionin korkeimpien oikeuksien presidenttien verkosto on elinvoimainen yhteisö, joka omalla tavallaan muodostaa yhdysiteen ylimpien oikeusasteiden ja EUT:n välille. Korkein oikeus isännöi verkoston kokouksen vuonna 2013, jolloin kokous oli yhteiskokous verkoston sekä EUT:n ja EIT:n välillä.

Pohjoismainen ulottuvuus

Vuonna 2017 viisikymmentä vuotta oli kulunut ensimmäisestä Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien presidenttien kokouksesta. Presidentti Curt Olsson toteaa muistelmateoksessaan tämän olleen ensimmäinen säännöllisesti toimiva kansainvälinen yhteistyöfoorumi, johon korkein oikeus osallistui. Tämä instituutio elää vielä ja voi erittäin hyvin. Jokavuotisten kokousten sisältöä on muutettu aikaisempaa asiapainotteisemmaksi ja osanottajaksi on presidentin ohella kelpuutettu toinenkin jäsen. Niissä käsitellään presidenttien ehdottamia aiheita, usein myös ulkopuolisen asiantuntijan alustuksen perusteella. Pohjoismaiden välillä vallitseva yhteinen arvomaailma ja oikeusjärjestyksen samankaltaisuus aikaansaavat sen, että ajankohtaisiin ongelmiin päästään mutkattomasti pureutumaan syvällisesti. Yhdessä pohjoismaassa esille noussut ongelma nostaa hyvin nopeasti päätään myös muissa. Uusien haasteiden kohtaaminen kotikentällä on helpompaa, kun niitä on jo yhdessä monipuolisesti pohdittu. On ehkä syytä korostaa, että kysymyksessä on nimenomaan tietojen ja näkemysten vaihtamisesta eikä mistään yhteisestä linjasta sopimisesta.

Myös toisen yhteispohjoismaisen hankkeen kohdalla törmätään tasavuosiin: Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien tuomarit kokoontuvat vuodesta 2007 alkaen yhteisiin seminaareihin kahdesti kolmen vuoden aikana. Niissä käsitellään alustusten pohjalta yhteisiä oikeudellisia aiheita; hyvin usein Eurooppa-oikeudellisia teemoja. Jokainen maa saa lähettää kahdeksan osallistujaa, joten korkeimman oikeuden kiintiö niissä on neljä. Keskustelu on avointa ja epävirallista. Seminaareista on toisinaan seurauksena kotikentällä jonkun aiheen tarkempi tutkiminen tai aiheen nostaminen koulutustilaisuuteen, johon koko lainkäyttöhenkilökunta osallistuu.

Se seikka, että joka kolmas vuosi on seminaareissa välivuosi, selittyy sillä, että niinä vuosina järjestetään Pohjoismainen lakimieskokous. Näin tehtiin vuonna 2017 Helsingissä, jolloin kokoukseen osallistui noin 1 500 lakimiestä kaikista Pohjoismaista. Korkeimmilla oikeuksilla on kautta kokousten miltei 150-vuotisen historian ollut vastuullinen asema niissä, mutta se on oman kertomuksensa arvoinen seikka.

Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien välisen yhteistoiminnan muodot ovat monenlaisia ja kulloisesta tarpeesta riippuvaisia. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita työmenetelmiä kehittämään asetetun työryhmän tutustumismatka Ruotsin korkeimpaan oikeuteen. Siinä haettiin ja saatiin täsmällistä tietoa siitä, miten

käsittelyaikoja voi saada lyhentymään. Retken tulokset puitiin sittemmin täysistunnossa. Kuriositeettina toisesta ääri laidasta voidaan mainita se, että korkeimman oikeuden jäsenet ovat osallistuneet vuosittain jo kymmenien vuosien ajan yhdessä ihmisoikeustuomareiden kanssa viiden pohjoismaan oikeustieteen yliopilaiden välisten Pohjoismaisten oikeudenkäyntikilpailujen tuomaristoon. Siten on luotu henkilökohtaisia siteitä muihin korkeimpien oikeuksien tuomareihin ihmisoikeuskysymysten puitteissa.

Pohjoismaisella oikeuskirjallisuudella ja oikeuskäytännöllä ei ole enää aivan sama merkitys lainkäytössä kuin viime vuosisadalla. Korkeimman oikeuden jo yli 50 vuoden mukanaolo Nordisk Domssamling -nimisen julkaisun toimitustyössä on meillä nykyään jäänyt vaille suurempaa huomiota. Muissa Pohjoismaissa oikeustapauskokoelma on kuitenkin yleisesti käytössä. Se tarjoaa siellä mahdollisuuden kielimuuria ylittäen hankkia tietoa siitä, onko tietty oikeuskysymys ollut korkeimman oikeuden harkittavana Suomessa.

VIERAILUISTA

Korkein oikeus vastaanottaa mieluisana tehtävänä vuosittain lukuisia ulkomaisia lakimiesdelegaatioita. Toisinaan vierailut hoidetaan yhteisesti korkeimman hallinto-oikeuden kanssa. Kyseessä saattaa olla osa tuomarinvaihto-ohjelmasta, vieraan maan oikeusministerin vierailusta tai jopa valtiovierailusta. Presidentin katsauksessa mainittiinkin jo Venäjän federaation korkeimman oikeuden presidentti Lebedevin äskeinen vierailu, mutta keskustelua on vuosien varrella käyty myös monen sellaisen henkilön kanssa, jonka edustama taho ei ole meillä kovinkaan tuttu. Tällaisia ovat esimerkiksi Nepalin ja Bhutanin tuomarit, Kazakstanin oikeusasiamies tai Interamerikkalaisen ihmisoikeustuomioistuimen presidentti. Usein toki kyseessä on vierailu jostain ylimmästä oikeudesta, mutta menojen kurinalaisuus estää sellaisten suurten delegaatioiden vaihto-ohjelmien toteuttamisen, jotka vielä tämän vuosituhannen alussa tuntuivat mahdollisilta.

Toisinaan myös tehtäviltään toisenlaiset ylimmät tuomioistuimet saapuvat vieraiksemme. Tällöin voi aiheiksi nousta esimerkiksi eri keinot edistää perusoikeuksien toteutumista yhteiskunnassa. Saksan perustuslakituomioistuimen arvovaltainen delegaatio, johon kesällä 2017 kuuluivat sen presidentti Voßkuhle ja ensimmäisen senaatin puheenjohtaja Kirchhof sekä useat tuomarit, antoi avoimesti hyvin selvän kuvan tämän Euroopan perusoikeuskehityksessä keskeisen tuomioistuimen tavasta nähdä ja ratkoa sille kuuluvat ongelmat.

Usein kyseessä on vastavierailu, kuten syksyllä 2017 Kiinan kansantasavallan korkeimman oikeuden delegaation vieraillessa korkeimmassa oikeudessa. Kiinasta on vastaisuudessakin odotettavissa vieraita, sillä korkeimpien oikeuksien presidentit päättivät käynnistää maiden ylimpien oikeuksien yhteistyöohjelman korkeimman oikeuden valtuuskunnan Kiinan-vierailun yhteydessä tammikuussa 2017. Kiinassa käsitellään siten vuonna 2018 ympäristöoikeutta seminaarissa, johon korkeimman oikeuden ohella Suomesta osallistuu korkein hallinto-oikeus.

Euroopan unionin molempien tuomioistuinten toistuvat vierailut Suomeen ovat aina olleet antoisia. Ne auttavat syvällisemmin ymmärtämään toisen osapuolen näkemyksiä ja ongelmia tuomioistuinten välisessä yhteistyössä. Tämän korkein oikeus sai taas menneen vuoden aikana kokea, kun presidentti Lenaerts ja hänen seurueeseensa kuuluneet tuomarit ja julkisasiamiehet toukokuussa vierailivat täällä. Edellisen kerran EUT vieraili Suomessa vuonna 2006.

JÄSENTEN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Yhteisöllisen kanssakäymisen ohella korkeimman oikeuden jäsenillä on toki muutakin, yksilöllistä virkaansa liittyvää kansainvälistä toimintaa. Presidentti osallistuu jäsenenä EU:n korkeimpien tuomioistuinten presidenttien verkoston yhteisiin neuvonpitoihin, ja myös monet muut kansainvälisluonteiset asiat kuuluvat viran hoitoon. Perinteisesti yksi jäsen on ollut Haagissa toimivan Kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen, eli esiintynyt välitystuomioistuimen tuomaristolla valittavana kansainvälisiin välitystehtäviin välitystuomioistuimen perussäännön mukaisesti. Vaikka tällaisia tehtäviä ei juuri ole oikeusneuvoksille tarjoutunut, jäsen osallistuu tässä ominaisuudessaan lain mukaan sen asiantuntijaneuvottelukunnan työskentelyyn, joka vastaa ehdokasasettelusta, kun nimitetään tuomareita Kansainväliseen tuomioistuimeen, Euroopan unionin tuomioistuimeen sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Perinteisesti on myös korkeimman oikeuden jäsen ollut käytettävissä ad hoc-tuomarina ihmisoikeustuomioistuimessa silloin, kun Suomen aloitteesta valittu tuomari on ollut esteellinen. Tälläkin hetkellä yksi oikeusneuvos on valittu ko. viiden hengen valmiusryhmään.

Euroopan neuvoston alaisuudessa toimii Venetsian komissio, viralliselta nimeltään Demokratiaa oikeusteitse -komissio, joka on riippumaton asiantuntijakomitea valtiosääntöoikeudellisissa kysymyksissä. Siihen kuuluu yhteensä 61 maata. Komissiolla on kansallisissa perustuslakituomioistuimissa ja korkeimmissa oikeuksissa JCCJ-verkoston (Joint Council on Constitutional Justice) kuuluvia yhdyshenkilöitä, jotka tuottavat komission toimikenttään kuuluvaa vertailevaa oikeustietoa. Yhdyshenkilöillä on myös oikeus sihteeristön välityksellä esittää kollegoilleen vastattaviksi kysymyksiä. Korkeimmassa oikeudessa on yhdyshenkilöinä toiminut jäsen ja esittelijä, nyttemmin tehtävässä toimii kansliapäällikkö ja esittelijä.

Viime vuosisadan viimeisinä vuosina todettiin Euroopan neuvoston piirissä se epäkohta, että tuomioistuimia läheisesti koskevia asioita käsiteltiin useissa hallitusten edustajista koostuvissa asiantuntijaelimissä. Yhtään tuomareista koostuvaa hallituksista riippumatonta asiantuntijaelintä ei organisaatiosta löytenyt, vaikka tarve juuri tällaiseen asiantuntemukseen olisi monessa asiassa tarpeen neuvoston tarkoituksien edistämiseksi. Niinpä perustettiin erityinen tuomareiden neuvonantava neuvosto (Conceil Consultatif de Juges Européens, CCJE). Tämä neuvosto laati itselleen ohjelman, jonka perusteella se on jo antanut 20 tuomioistuinten toimintaan ja erityisesti niiden riippumattomuuteen liittyvää lausuntoa. Lausunnoilla oli neuvoston toiminnan alkuvaiheessa erityistä merkitystä niin sanotuissa uusissa demokratioissa, joissa niitä käytettiin osoittamaan Euroopassa tuomioistuinlaitoksissa yleisesti hyväksytyjä toimintamuotoja ja standardeja. Nyttemmin, neuvoston aseman vakiinnuttua, lausunnoilla on ehkä laajempaa merkitystä niissä käsiteltyjen aiheiden ajan myötä lisääntyneenä. Korkeimman oikeuden jäsen on alusta saakka joko yksin tai toisen tuomarin kanssa edustanut Suomea neuvoston työssä.

LOPUKSI

Kuten edellä lausutusta toivottavasti ilmenee, ovat korkeimman oikeuden kansainväliset yhteydet tänä päivänä varsin moninaisia. Kansainväliset asiat ovat täällä niin kuin muuallakin valtionhallinnossa muodostuneet luonnolliseksi ja osittain integroiduksi osaksi normaalia toimintaa. Virikkeitä saadaan yli rajojen ja virikkeitä tarjotaan niille, jotka haluavat niitä meiltä saada. Vieraiden oikeudellisten instituutioiden ihmettelystä tai ihannoimisesta on ehkä siirrytty niiden realistiseen analysointiin. Siihen on vahvasti myötävaikuttamassa kehittynyt tietotekniikka, joka tuo kaukaisimmatkin tuomioistuimet näkyviin oman päätteen näytölle.

Virkaiässä nykyistä hieman nuorempana jäsenenä kirjoitin silloisen presidentin pyynnöstä vuoden 1999 vuosikatsaukseen artikkelin, jonka otsikko oli Suomen jäsenyys Euroopan unionissa ja korkein oikeus. Korkein oikeus oli silloin vain kerran päättänyt pyytää ennakkoratkaisua EUT:lta eikä vastausta siihen vielä ollut saatu. Lopetin silloin artikkelini toteamukseen, että Euroopan unioniin liittyvän oikeudellisen kysymyksen yllättävää ilmestymistä totuttuun ympäristöön oli sattuvasti verrattu vieteriukkoon. Oli sattumanvaraista, kenen pöydällä vieteriukko seuraavan kerran yllättäisi. Siinä suhteessa korkeimmassa oikeudessa elettiin samassa jännittävässä odotuksessa kuin muissakin tuomioistuimissa. – Tänään voin todeta, että enää ei eletä jännittävässä odotuksessa ja että vieteriukkoja on näkynyt niin paljon, etteivät ne pääse meitä yllättämään. Tämä ei tietenkään merkitse, että kansainväliset kysymykset olisivat menettäneet mielenkiintoaan korkeimmassa oikeudessa.

Kirjoittaja on korkeimman oikeuden oikeusneuvos.

Huumausainerikoksia koskevat ennakkopäätökset vuonna 2017

TUOMO ANTILA

HUUMAUSAINERIKOKSET ovat yleinen rikostyyppi. Esimerkiksi vuonna 2016 tuomittiin noin 4.500 henkilöä rangaistukseen huumausainerikoksesta ja noin 750 henkilöä törkeästä huumausainerikoksesta. Etenkin törkeistä huumausainerikoksista tuomitaan usein rangaistukseksi ehdotonta vankeutta. Niistä tuomittavien ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus on 3 – 4 vuotta. Huumausainerikosten merkittävää osuutta rikosoikeusjärjestelmän piiriin tulevista rikoksista kuvaa myös se, että vuonna 2016 huumausainerikoksesta tuomittuja vankeja oli 19 prosenttia päivittäisestä vankiluvusta. Ulkomaalaisista vangeista peräti puolet kärsi tuomiotaan huumausainerikoksista. (Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti: Seuraamusjärjestelmä 2016, s. 103, 109 ja 110)

Huumausainerikosten yleisyyden ja niistä tuomittavien seuraamusten ankaruuden vuoksi on tärkeää, että niitä koskeva oikeuskäytäntö on mahdollisimman yhtenäistä ja että niitä käsiteltäessä noudatettava oikeudenkäyntimenettely takaa rikoksista epäiltyjen oikeusturvan toteutumisen. Käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien tehtävänä on huolehtia omassa lainkäyttötyössään näiden vaatimusten toteutumisesta. Niiden toteutumisesta voidaan kuitenkin edistää myös lainkäyttöä ohjaavilla korkeimman oikeuden ennakkopäätöksillä.

Korkein oikeus antoi vuonna 2017 kuusi ennakkopäätöstä huumausainerikoksista. Kahdessa ennakkopäätöksessä oli kysymys rangaistuksen määräämisestä huumausainekuriirille. Kaksi ennakkopäätöstä koski näytön arviointia huumausainerikoksessa. Yhdessä ratkaisussa oli kysymys siitä, onko Psilosybe-sieniä pidettävä erittäin vaarallisena huumausaineena. Kuudes ennakkopäätös koski rikoskumppanuutta huumausainerikoksessa.

RANGAISTUKSEN MÄÄRÄÄMINEN HUUMAUSAINEKURIIRILLE

Ratkaisuissa KKO 2017:9 ja KKO 2017:23 oli kysymys siitä, miten vastaajan rooli kuriirina tulee ottaa huomioon määrättäessä rangaistusta törkeästä huumausainerikoksesta. Ratkaisuparin periaatteellista merkittävyyttä osoittaa se, että ratkaisu KKO 2017:9 tehtiin presidentin määräyksestä vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu yksitoista jäsentä tavanomaisen viiden jäsenen sijasta.

Ratkaisuissa KKO 2017:9 korkein oikeus totesi, että oikeuskäytännössä rangaistus huumausainerikoksesta on määräytynyt usein melko kaavamaisesti huumausaineen määrän ja laadun perusteella. Tämä edistää rangaistusten mittaamisessa rangaistuskäytännön yhtenäisyyttä ja ennakoitavuutta. Toisaalta huumausainerikokset ovat kohdistuneet yhä suurempiin määriin huumausainetta ja niiden kohteeksi on tullut lukuisia uusia erittäin vaarallisia pidettäviä huumausaineita. Tämä on yhdessä kaavamaisen mittaamistavan kanssa johtanut törkeistä huumausainerikoksista tuomittavien rangaistusten kohoamiseen lähelle enimmäisrangaistusta myös sellaisista teoista, jotka eivät tekotavoiltaan ole kaikkein vahingollisimpia, vaarallisimpia ja suurinta syyllisyyttä osoittavia. Ankarimmat rangaistukset eivät siten kohdistu vain kaikkein törkeimpiin huumausainerikoksiin eivätkä tekojen rangaistusarvot ole riittävästi erotettavissa toisistaan. Samalla törkeiden huumausainerikosten rangaistuskäytäntö on erkaantunut muun tyyppisistä rikoksista, joissa on sama rangaistusasteikko.

Korkein oikeus katsoi, että määrättäessä rangaistusta huumausainekuriirille on kiinnitettävä huomiota huumausaineen laadun ja määrän lisäksi kuriirin osuuteen rikoksen tekemisessä ja muihin hänen syyllisyyteensä vaikuttaviin tekijöihin. Ainakin jos kuriirin osuus rikoksen tekemisessä on rajattu tarkoin vain kuljetustehävään eikä hän ole tavoitellut rikoksella muuta hyötyä kuin vähäistä palkkiota eikä rikoksen tekemiseen liity

muitakaan hänen syyllisyyttään lisääviä piirteitä, kuriirin rangaistuksen on perusteltua olla huomattavasti alempi kuin niiden henkilöiden rangaistus, jotka ovat suunnitelleet rikoksen, järjestelleet sen keskeisten vaiheiden toteuttamisen ja tavoitelleet sen tuottamaa hyötyä.

Korkein oikeus alensi molemmissa ratkaisuissa huomattavasti alempien tuomioistuinten törkeistä huumausainerikoksista tuomitsemia vankeusrangaistuksia. Ratkaisussa KKO 2017:9 kuriirille käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa tuomittu 8 vuoden 6 kuukauden vankeusrangaistus alennettiin 5 vuodeksi 6 kuukaudeksi. Ratkaisun KKO 2017:23 kohteena olleessa tapauksessa kuriiri oli tuomittu käräjäoikeudessa 10 vuodeksi vankeuteen ja hovioikeus oli jo alentanut rangaistusta vuodella ottaen huomioon vastaajan roolin kuriirina. Korkein oikeus alensi rangaistuksen 6 vuodeksi vankeutta.

Ennakkopäätösten voidaan odottaa johtavan rangaistuskäytännön selvään lievenemiseen kuriirien osalta. Ratkaisuista seuraa todennäköisesti myös, että huumausainerikoksia koskevissa oikeudenkäynneissä entistä enemmän käydään keskustelua ja esitetään näyttöä siitä, millainen rooli kullakin vastaajalla on ollut rikoskokonaisuudessa.

AIHETODISTELUUN PERUSTUVA TODISTUSHARKINTA

Näytön arviointi on etenkin vakavimmissa huumausainerikoksissa monesti hankalaa. Näyttö vastaajan syylistymisestä huumausainerikokseen koostuu usein vain aihetodistelusta eli monista riidattomista tai asiassa esitetyn näytön perusteella selvitettyiksi katsotuista seikoista, jotka ainoastaan niistä tehtävien johtopäätösten kautta välillisesti todistavat syytteessä kuvatusista teoista. Ennakkopäätökset KKO 2017:12 ja KKO 2017:93 koskevat näytön arviointia tällaisessa tilanteessa.

Kummassakin tapauksessa syyttäjä oli väittänyt, että Suomeen oli useilla eri kerroilla tuotu autoon kätkeytynä suuri määrä marihuanaa. Ratkaisun KKO 2017:12 kohteena olleessa tapauksessa syyte oli koskenut kolmea maahantulokertaa. Ensimmäisellä ja kolmannella kerralla tuodut huumausaine-erät oli löydetty ja takavarikoitu tullissa. Korkeimman oikeuden ratkaisussa arvioitiin näytön riittävyttä keskimmäisen maahantulokerran osalta. Silloin tuoduksi väitettyä huumausaine-erää ei ollut löydetty eikä siitä ollut muutaakaan välitöntä näyttöä. Ratkaisun KKO 2017:93 kohteena olleessa tapauksessa syyte oli alun perin koskenut kuutta maahantulokertaa. Viimeisellä kerralla tuotu huumausaine-erä oli löydetty ja saatu takavarikkoon. Korkeimman oikeuden ratkaisu koski maahantulokertoja 2 – 5. Niillä tuoduksi väitettyjä huumausaine-eriä ei ollut löydetty eikä huumausaineista ollut muitakaan välittömiä havaintoja.

Korkein oikeus käsitteli ratkaisuisaan laajasti näytön harkinnan lähtökohtia. Korkein oikeus korosti, että vaikka aihetodisteluun perustuvassa todistusharkinnassa todisteiden kokonaisharkinnalla on yleensä keskeinen merkitys, tuomioistuin on velvollinen arvioimaan asiassa esiin tulleiden seikkojen merkityksen myös erikseen. Aihetodisteluun ja todisteiden kokonaisharkintaan perustuvassa harkinnassa on myös yleensä tärkeää arvioida, onko jokin syytteessä väitetylle teonkuvaukselle vaihtoehtoinen tapahtumienkulku mahdollinen ja siinä määrin todennäköinen, ettei sen olemassaoloa voida riittäväällä varmuudella sulkea pois. Korkein oikeus painotti myös, ettei näyttökynnys huumausainerikoksissa saa olla alempi kuin muissa rikoksissa, vaikka välittömän ja yksiselitteisen näytön hankkiminen on niissä usein vaikeaa.

Korkein oikeus totesi, että todistustaakka syyksi lukevan tuomion perustavista seikoista on syyttäjällä eikä vastaajalle voida asettaa velvollisuutta todistaa syyttömyyttään. Syyttäjän todistustaakasta huolimatta voi syntyä tilanteita, joissa vastaajan voidaan edellyttää selvittävän niitä seikkoja, joihin hän on puolustukseksi vedonnut. Syyttäjän tulee kuitenkin esittää riittävän vahva näyttö syytteen tueksi ennen kuin syytteelle vaihtoehtoista tapahtumainkulkua koskevan vastaajan kertomuksen epäuskottavuudelle voidaan antaa merkitystä syytteen tueksi esitetyn näytön todistusvoimaa harkittaessa. Vastaajan kertomuksen epäuskottavuus ei myöskään itsessään lisää syytteen tueksi esitettyjen todisteiden todistusvoimaa.

Korkein oikeus totesi ratkaisuisaan myös, ettei vastaajan syyllistymisellä muihin rikoksiin ole yleensä merkitystä harkittaessa, onko vastaaja syyllistynyt syytteessä väitettyyn rikokseen. Kuitenkin jos vastaajan syyksi aikaisemmin luetuilla rikoksilla ja hänen tekemäkseen väitetyllä rikoksella on esimerkiksi samanlainen tekotapa ja muita yhdistäviä piirteitä, aikaisemmalla tuomiolla voi olla vaikutusta myöhemmän rikoksen näytön arvioinnissa. Vastaavasti syytettäessä vastaajaa useasta samankaltaisesta rikoksesta asiassa esiin tulleet sanotunlaiset yhteiset piirteet voivat vahvistaa muun syytettä tukevan näytön todistusvoimaa.

Miten asiat siten ratkaistiin? Ratkaisussa KKO 2017:12 korkein oikeus katsoi, että vastaajien syyllistymisestä törkeään huumausainerikokseen keskimmaisella maahantulokerralla oli jäänyt varteenotettava epäily. Syyte hylättiin tältä osin. Ratkaisussa KKO 2017:93 korkein oikeus sitä vastoin katsoi riittävällä todennäköisyydellä näytetyksi, että vastaaja oli myös maahantuloerroilla 2 – 5 tuonut maahan suuren määrän marihuanaa. Ratkaisuja voi tältä osin pitää osoituksena siitä, että myös päällisin puolin samankaltaisilta vaikuttavissa näyttöasetelmissä todistusharkinta on viime kädessä tapauskohtaista. Erot kunkin asian riidattomissa tapahtumatiedoissa ja todistelussa voivat siten johtaa erilaisiin lopputuloksiin.

PSILOSYBE-SIENTEN VAARALLISUUSLUOKITUS

Kun sovelletaan huumausainerikoksia koskevia rangaistussäännöksiä ja mitataan rangaistuksia huumausainerikoksista, on muiden seikkojen ohella merkitystä rikoksen kohteena olleen huumausaineen vaarallisuudella. Se, että rikoksen kohteena on erittäin vaarallinen huumausaine, on esimerkiksi yksi niistä ankaroittamisperusteista, jollaisen täyttyessä huumausainerikosta voidaan pitää törkeänä. Rikoslaisessa olevan määritelmän mukaan erittäin vaarallisena pidetään sellaista huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet.

Korkein oikeus on antanut jo aikaisemmin useita ennakkopäätöksiä eri huumausaineiden vaarallisuusluokittelusta. Ratkaisu KKO 2004:127 on koskenut buprenorfiinia sisältäviä Subutex-tabletteja, KKO 2005:56 ekstaasia, KKO 2009:53 GHB:tä eli gammaa ja KKO 2014:34 fentanyyliä. Ratkaisussa KKO 2017:33 arvioinnin kohteena olivat Psilosybe-sienet. Korkein oikeus hankki asiassa lausunnon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta. Laitoksen antamasta lausunnosta ja muista asiassa esitetyistä asiantuntijalausunnoista ilmenevien tietojen perusteella korkein oikeus päätyi siihen, ettei sienien käyttöä voida pitää erittäin vaarallisena huumausaineena.

Tällaiset ennakkopäätökset, joissa korkein oikeus mahdollisimman ajantasaisen tutkimustiedon perusteella ratkaisee, onko tiettyä huumausainetta pidettävä rikoslaisessa tarkoitettulla tavalla erittäin vaarallisena, selventävät oikeustilaa ja edistävät oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta. Huumausaineita on kuitenkin lukuisia, ja uusia muuntohuumeita lisätään jatkuvasti huumausaineluetteluun. On selvää, että korkeimman oikeuden ratkaisuilla ei voida ottaa kattavasti kantaa kaikkien huumausaineiden vaarallisuusluokitukseen. Vastaavalla ennakkopäätöksellä saattaa kuitenkin jatkossakin olla tarvetta esimerkiksi tilanteissa, jossa hovioikeudet antavat toisistaan poikkeavia ratkaisuja jonkin laajasti käytetyn huumausaineen vaarallisuudesta.

YHTEISESSÄ KODISSA SÄILYTETTY HUUMAUSAINE JA AVOPUOLISON RIKOSKUMPPANUUS

Ratkaisussa KKO 2017:88 oli arvioitavana rikoskumppanuus huumausainerikoksessa. Käräjäoikeus ja hovioikeus olivat katsoneet, että vastaaja oli syyllistynyt huumausainerikokseen pitämällä yhdessä avopuolionsa kanssa laittomasti hallussaan marihuanaa. Vastaajaa oli pidetty avopuolionsa tekijäkumppanina sillä perusteella, että huumausainetta oli säilytetty pitkän aikaa avopuolisoiden yhteisessä asunnossa, minkä vuoksi vastaajan oli täytynyt tietää huumausaineesta ja hyväksyä huumausaineen säilyttäminen kodissaan. Korkein oikeus hylkäsi syytteen. Korkein oikeus totesi ratkaisussaan, ettei pelkästään se, että henkilö sallii avopuolionsa säilyttävän yhteisessä kodissa huumausainetta, merkitse huumausaineen hallussapitoa eikä osallistumista rikoksen tekemiseen. Huumausaineen säilyttämisen salliminen yhteisessä kodissa ei merkitse sitä, että avopuolisoiden kesken vallitsisi yhteisymmärrys niistä rangaistavista teoista, joihin toinen heistä yhteisessä kodissa syyllistyy. Näin ollen korkein oikeus katsoi, ettei vastaaja ollut syyllistynyt huumausainerikokseen.

Kirjoittaja on korkeimman oikeuden oikeusneuvos.

Kansliapäällikön katsaus

TOMMI VUORIALHO

TOIMINTAMÄÄRÄRAHA JA SEN KÄYTTÄMINEN

KORKEIMMAN OIKEUDEN toimintaan oli vuodelle 2017 myönnetty 8,627 miljoonan euron suuruinen määräraha. Taloudelliset edellytykset toiminnan järjestämiselle olivat edelleen lähes vastaavat kuin edellisinä vuosina, vaikka määräraha olikin ollut suurimmillaan yhdeksän miljoonan euron suuruusluokkaa vuosina 2014–2015. Määrärahojen pienentämisen vastapainoksi eräitä työnantajamaksuja oli nimittäin niin sanotussa kilpailukykyratkaisussa kevennetty ja myös virkamiesten oikeutta lomarahaan määrääjäksi kavennettu.

Korkein oikeus käytti saamastaan määrarahasta noin 8,368 miljoonaa euroa. Toteutuneet toimintamenot alitettiin siten määrärahan noin 258 000 eurolla, mikä jäi säästönä siirtyväksi määrarahaksi eli käytettäväksi tulevien vuosien määrärahoja tarvittaessa täydentävänä vararahastona. Vuodelle 2017 sovittu budjetti alitettiin ennen muuta tieto- ja viestintätekniikan kustannuksissa sekä esittelijöiden ja kansliavirkamiesten palkkakustannuksissa. Erityisesti esittelijöiden lukuisat virkavapaudet ja suuri vaihtuvuus olivat perusteena usein toistuville rekrytointitilanteille sekä johtivat ajoittaiseen henkilövajeeseen, joskin samalla palkkasäästöihin.

Palkkakustannukset sivukuluineen merkitsivät 76,7 prosenttia korkeimman oikeuden kaikista toimintamenoista vuonna 2017. Pohjoisesplanadin ja Helenankadun rakennuksissa sijaitsevista toimitiloista Senaatti-kiinteistöille maksettu vuokra oli toiseksi suurin menoerä (13,9 %).

HENKILÖKUNTA JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Korkeimman oikeuden jäsenistä eläkkeelle jäivät toimintavuoden aikana 1.1.2017 lukien oikeusneuvokset Liisa Mansikkamäki ja Pertti Välimäki sekä 1.9.2017 lukien oikeusneuvos Jorma Rudanko.

Uusiksi jäseniksi nimitettiin vuoden 2017 alusta lukien hovioikeudenneuvos Kirsti Uusitalo ja käräjätuomari Lena Engstrand. Uusitalo siirtyi korkeimpaan oikeuteen Helsingin hovioikeudesta ja Engstrand Pohjanmaan käräjäoikeudesta. Asianajajana pitkään toiminut Mika Ilveskero aloitti puolestaan uutena jäsenenä 1.9.2017.

Korkeimman oikeuden esittelijäkunnassa jatkui edelleen vuonna 2017 varsin suuri vaihtuvuus. Sitä esiintyy yleisesti ottaen jo sen vuoksi, että korkeimmasta oikeudesta siirrytään usein siellä saadun kokemuksen ja pätevöitymisen jälkeen muihin lainkäyttötehtäviin. Vuoden 2017 aikana 11 esittelijää jäi pois korkeimman oikeuden palveluksesta, joko pysyvästi tai virkavapaalle eri perusteilla. Näin ollen useampi kuin joka kolmas esittelijä vaihtui toimintavuoden aikana, ja palveluksessa vuoden päättyessä olleista esittelijöistä noin kaksi kolmasosaa oli ollut toimessaan lyhyemmän ajan kuin kolme vuotta.

Korkeimman oikeuden jäsenkunnassa henkilötöyvuosia kertyi toimintavuonna täydet 19. Esittelijöiden osalta henkilötöyvuosia kertyi puolestaan noin 26 ja kansliavirkamiesten osalta noin 27. Korkeimman oikeuden palveluksessa työskenteli näin ollen keskimäärin 72 henkilöä. Luettelo henkilökunnasta toimintavuoden päättyessä 31.12.2017 on vuosikertomuksen lopussa.

LAINKÄYTÖN ASIAMÄÄRISTÄ JA KÄSITTELYAJOISTA

Korkeimpaan oikeuteen saapui vuonna 2017 kaikkiaan 2 303 asiaa eli noin kuusi prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin (2 449 asiaa). Asiamäärät ovat sinänsä pysyneet 2010-luvun ensimmäisinä vuosina jottaquinkin samalla tasolla (vuosina 2010–2016 n. 2 450 – 2 700 saapuvaa asiaa vuodessa), mutta vuoden 2017 asiamäärän ja alkuvuonna 2018 saapuneiden asioiden perusteella on arvioitavissa, että saapuvien juttujen kokonaismäärä on alenemassa 2 500 asian vuositasolta. Tällainen kehitys näkyy erityisesti riita-asioissa, maa-

oikeudelliset asiat mukaan lukien. Uusien asioiden määrät näissä asiaryhmissä olivat vuonna 2017 pienemmät kuin kertaakaan 30 vuoteen.

Korkeimpaan oikeuteen saapuneissa asioissa oli suurimmaksi osaksi kysymys muutoksenhausta hovioikeuksien ratkaisuihin. Hovioikeuksien kesken muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen jakautui niin, että maan suurimman hovioikeuden eli Helsingin hovioikeuden ratkaisut olivat muutoksenhaun kohteena 38,5 prosentissa tapauksista ja Turun hovioikeuden ratkaisut seuraavaksi suurimpana ryhmänä 23,3 prosentissa tapauksista. Itä-Suomen, Rovaniemen ja Vaasan hovioikeuksien ratkaisut olivat muutoksenhaun kohteena keskenään varsin samanlaisin osuuksin.

Määrällisesti suurimman osan korkeimmassa oikeudessa käsitellyistä asioista muodostivat valituslupahakemukset, joita saapui 2 032. Niistä vajaa puolet koski rikosasioita. Riita-asioissa tehdyistä valituslupahakemuksesta 147 kohdistui vakuutus oikeuden tekemisiin ratkaisuihin ja 15 markkinaoikeuden immateriaali- ja markkinaoikeudellisissa asioissa tekemisiin ratkaisuihin. Maa-oikeudellisissa asioissa valituslupahakemuksia saapui nyt jo kolmantena vuonna peräkkäin alle sata (58).

Saapuvien valituslupa-asioden joukossa osuuttaan ovat edelleen kasvattaneet muutoksenhaut sellaisista hovioikeuksien päätöksistä, joissa jatkokäsittelylupaa ei ole myönnetty. Lokakuussa 2015 voimaan tullut jatkokäsittelylupajärjestelmän laajennus on lisännyt niiden määrää ja osuutta kaikista valituslupahakemuksista pysyvältä näyttävällä tavalla. Vuonna 2017 tällaisia hakemuksia oli jo kolmasosa kaikista valituslupahakemuksista, riita-asioden kohdalla osuuden ollessa jopa 40 prosenttia.

Valituslupia myönnettiin toimintavuonna 137 eli suurin piirtein sama määrä kuin 2010-luvulla keskimäärin. Myönnettyjen valituslupien määrä oli siten 6,7 prosenttia saapuneiden valituslupahakemusten määrästä.

Toimintavuonna ratkaistiin 2 428 asiaa eli noin viisi prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna 2016. Korkein oikeus ratkaisi kuitenkin toistasataa asiaa enemmän kuin samaan aikaan tuli vireille, ja ennakkopäätöksiä julkaistiin 98. Hyvä määrällinen tulos perustui, paitsi henkilökunnan sitoutuneisuuteen, myös siihen, että korkeimmalla oikeudella oli koko toimintavuoden ajan käytettävissään täysi jäsenresurssi (presidentti ja 18 oikeusneuvosta) ja esittelijöidenkin kohdalla noin 26 henkilötyövuotta.

Ylimääräisiä muutoksenhakemuksia – suurimmaksi osaksi tuomiovirhekanteluita ja tuomion purkua koskevia hakemuksia – kirjattiin saapuneeksi 230 ja ratkaistiin jonkin verran vähemmän. Armahdusanomuksiin liittyviä lausuntoja annettiin yhdeksän. Ylimääräisten muutoksenhakemusten kokonaismäärä palasi nyt vuosien 2012–2013 tasolle, vaikka se oli vuoden 2013 jälkeen kolmen peräkkäisen vuoden aikana selvästi vähentynyt vuonna 2013 voimaan tulleen asiamiespakon ja vuoden 2016 alussa tehdyn oikeudenkäyntimaksujen korotuksen seurauksena. Alkuvuonna 2018 kirjattujen asioiden määrä oikeuttaa kuitenkin päättelemään, että ylimääräisten muutoksenhakemusten määrä vuonna 2017 jäisi ehkä poikkeukseksi vuonna 2013 alkaneessa kehityksessä.

Korkein oikeus onnistui myös viime vuonna selvästikin tavoitteessaan nopeuttaa juttujensa käsittelyä. Kaikkien toimintavuonna ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli nyt kuusi kuukautta aiemman lähes seitsemän kuukauden sijaan. Myös hylättyjen valituslupahakemusten kohdalla käsittelyaika lyheni edellisvuoden 5,4 kuukaudesta 5,1 kuukauteen. Hakemusasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2017 noin yhdeksän kuukautta.

Niissä tapauksissa, joissa valituslupa myönnettiin ja asia siis tutkittiin myös valituksen perusteella, käsittelyaika kokonaisuudessaan oli keskimäärin 18,5 kuukautta eli kolme kuukautta lyhyempi kuin edellisvuonna ratkaistuissa valitusasioissa. Vuonna 2016 alkanut myönteinen kehitys sai näin hienoa jatkoa. Rikosasiassa kokonaiskäsittelyaika oli keskimäärin 17,4 kuukautta ja riita-asioissa 19,6 kuukautta.

Korkein oikeus ratkaisi siis toimintavuonna 2017 enemmän asioita kuin uusia juttuja tuli vireille. Sen ansiosta vireillä olevien asioiden kokonaismäärä pieneni vuodenvaihteen 2017–2018 tilanteessa 1 123 asiaksi ja samalla alle 49 prosentin saapuneiden asioiden määrästä. Suhdeluku on ollut viimeksi yhtä hyvä vuonna 2011.

MUUSTA TOIMINNASTA

Vuonna 2017 juhlittiin itsenäisen Suomen 100-vuotisjuhlaa. Juhlavuoden teemaksi ja tunnuksiksi oli valittu ”Yhdessä”. Sen mukaisesti myös korkein oikeus järjesti ja toteutti erilaisia tapahtumia hyvässä yhteistyössä eri tahojen kanssa. Laaja-alaisinta yhteistyötä oli korkeimman hallinto-oikeuden ja eräiden muiden tuomioistuinten kanssa, mistä on paikallaan esittää tässä lämmin kiitos.

Juhlavuosi huipentui Helsingin yliopiston juhlasalissa 23.11.2017 järjestettyyn asiantuntijaseminaariin ”Ylin lainkäyttö”. Helmikuussa puolestaan järjestettiin korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa ensimmäiset yleisten tuomioistuinten sekä hallinto- ja erityistuomioistuinten yhteiset kansliapäällikköpäivät. Kun näitä tapaamisia oli aikaisemmin järjestetty tuomioistuinlinjoittain erikseen, nyt yhteisistä ajankohtaisista kysymyksistä keskustelemaan kokoontuivat eri tuomioistuimista kaikki kanslia- tai hallintopäällikkönä toimivat. Yhteisiä kansliapäällikköpäiviä sovittiin järjestettävän jatkossakin.

Elokuun viimeisenä lauantaina 26.8.2017 vietettiin valtionhallinnossa yleisölle avointen ovien päivää. Mielenkiinto oli suurta eritoten Helsingin ydinkeskustassa, jossa yleisön oli mahdollista käydä saman päivän aikana muun muassa valtioneuvoston linnassa, eri ministeriöissä ja Säätytalossa. Myös korkein oikeus sai osansa kansalaisten kiinnostuksesta. Korkeimmassa oikeudessa ehti käydä päivän aikana lähes 500 vierasta, joille esiteltiin tuomioistuimen toimintaa, toimitiloja sekä taidetta ja vanhaa esineistöä. Vieraiden vilpitön kiinnostus oli ilahduttavaa, ja tapahtuma tullaan toistamaan alkusyksystä 2018 korkeimman oikeuden 100-vuotisjuhlien yhteydessä.

Korkeimman oikeuden toiminnassa vuosi 2017 jää mieliin myös erittäin aktiivisesta yhteistyöstä kansainvälisissä suhteissa. Kansainvälistä toimintaa on selostettu tässä vuosikertomuksessa jo presidentin katsauksessa ja oikeusneuvos Bygglinin artikkelissa, mutta mainitukseksi ansaitsee tässäkin yhteydessä tulla korkeimman oikeuden rooli Unionin tuomioistuimen, Saksan perustuslakituomioistuimen, Kiinan kansantasavallan korkeimman oikeuden ja Venäjän federaation korkeimman oikeuden valtuuskuntien vierailujen järjestämisessä. Pohjoismaisen lakimieskokouksen yhteydessä korkeimmalla oikeudella oli lisäksi tilaisuus tarjota iltavastaanotto Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien jäsenille ja esittelijöille.

Korkeimman oikeuden omista 100-vuotisjuhlista saatiin esimakua jo 26.10.2017 järjestetyssä seminaarissa, jossa oikeushistorian professorit Heikki Pihlajamäki, Mia Korpiola, Jukka Kekkonen ja Lars Björne esittelivät alustavia havaintojaan ja johtopäätöksiään korkeimman oikeuden satavuotiseen toimintaan kohdistuneesta tutkimuksestaan. Tutkimusprojekti tähtää juhlakirjan julkaisemiseen satavuotisjuhlissa 1.10.2018. Seminaarissa esiintyivät myös professorit Alain Wijffels Belgiasta ja Jørn Sunde Norjasta.

Korkein oikeus on vuonna 2017 antanut 12 lausuntoa Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymistä maakuntalaeista sekä 9 muuta lausuntoa eri valmisteluvaiheissa olevista lakiesityksistä. Merkittävimmät kysymykset lausuntojen kohteena koskivat oikeusprosessien keventämistä yleisissä tuomioistuimissa, ns. tiedustelulain-säädäntöpakettia, tuomioistuinviraston perustamista sekä Ahvenanmaa-komitean 2013 loppumietintöä.

Kirjoittaja on korkeimman oikeuden kansliapäällikkö.

Ennakkoratkaisupyynnot Euroopan unionin tuomioistuimelle

KERTOMUSVUONNA korkein oikeus pyysi unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua kolmessa asiassa.

1) KANSAINVÄLISEEN KULJETUKSEEN LIITTYVÄ VAHINGONKORVAUSASIA S2015/421, ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ 15.2.2017

Korkeimman oikeuden käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys kansainväliseen kuljetukseen liittyvästä vahingonkorvausasiasta, jossa suomalainen yritys on sopinut englantilaisen rahdinkuljettajan kanssa tavarankuljetuksesta Suomesta Englantiin ja jossa tavara on kuljetuksen aikana Englannissa kadonnut. Vahingonkorvauskanne on nostettu suomalaisessa tuomioistuimessa.

Kansallisen tuomioistuimen toimivalta tässä asiassa voi määräytyä osapuolten tekemän oikeuspaikkasopimuksen perusteella tai se voi perustua kansalliseen tiekuljetussopimuslakiin, jolla on saatettu voimaan tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävää rahtisopimusta koskeva yleissopimus (CMR-sopimus), taikka Neuvoston asetukseen (EY) N:o 44/2001 (Bryssel I -asetus).

Korkeimmassa oikeudessa on siis ratkaistavana, onko asiassa näytetty, että osapuolet ovat sopineet sitovasti oikeuspaikasta, ja jollei siitä ole sovittu, onko kansallinen tuomioistuin toimivaltainen tiekuljetussopimuslain nojalla. Siinä tapauksessa, että kansallisen tuomioistuimen toimivalta ei määräydy oikeuspaikkasopimuksen eikä tiekuljetussopimuslain nojalla, ratkaistavana on kysymys siitä, onko kansallinen tuomioistuin toimivaltainen Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan perusteella.

Korkein oikeus esitti unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

Miten palvelun suorittamispaikka tai -paikat määräytyvät Neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan mukaan silloin, kun kyse on jäsenvaltioiden välistä tavarankuljetusta koskevasta sopimuksesta ja kun kuljetus muodostuu useista osuuksista, joissa käytetään eri kuljetusmuotoja?

2) HENKILÖN LUOVUTTAMINEN RANGAISTUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOA VARTEN MUUHUN KUIN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOON H2017/31, ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ 12.5.2017

Asia koskee toisen unionin jäsenvaltion kansalaisen luovuttamista rangaistuksen täytäntöönpanoa varten valtioon, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio. Kysymys on siitä, onko kansallinen luovuttamista koskeva laki ja luovuttamiskäytäntö, joiden mukaan vain omien kansalaisten luovuttaminen unionin ulkopuolelle on kiellettyä, yhteensopiva perussopimuksen (SEUT 18 art. ja SEUT 21 art.) määräysten kanssa. Kysymys on siitä, voidaanko Suomen kansalaisten ja muiden unionin kansalaisten erilaista kohtelua pitää oikeutettuna rikosvastuun toteutumista koskevien tavoitteiden ja kansainvälisen rikosyhteistyön velvoitteiden perusteella.

Unionin oikeudessa ei ole yleisiä sääntöjä, jotka koskevat rikoksen johdosta tapahtuvia luovutuksia jäsenvaltion ja kolmannen valtion välillä. Unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut (tuomio 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630), että luovuttamista koskevat säännöt voivat vaikuttaa toisten jäsenvaltioiden kansalaisten vapautteen liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jolloin niitä on arvioitava myös syrjimättömyyden näkökulmasta

Ennakkoratkaisupyyntö koski sitä, onko kansallisia sääntöjä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta arvioitava toisen jäsenvaltion kansalaisten liikkumisvapauden kannalta samalla tavalla siitä riippumatta, koskeeko luovuttamissopimukseen perustuva kolmannen valtion luovuttamispyyntö vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa vai syytetoimia, kuten asiassa Petruhhin? Onko sillä merkitystä, että luovutettavaksi pyydetty henkilö on paitsi unionin kansalainen myös sen valtion kansalainen, joka on esittänyt luovuttamispyynnön?

Ennakkoratkaisupyyntö koski myös sitä, asettaako kansallinen laki, jonka mukaan vain omia kansalaisia ei luovuteta unionin ulkopuolelle rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, toisen jäsenvaltion kansalaiset epäoikeutetulla tavalla huonompaan asemaan? Onko myös täytäntöönpanotilanteessa sovellettava sellaisia unionin oikeuden mekanismeja, joiden avulla sinänsä hyväksyttävä päämäärä voidaan saavuttaa vähemmän haitallisella tavalla? Miten luovuttamispyyntöön on vastattava tilanteessa, jossa tällaisia mekanismeja soveltaen luovuttamispyynnöstä on ilmoitettu toiselle jäsenvaltiolle, joka ei kuitenkaan esimerkiksi oikeudellisten esteiden vuoksi ryhdy kansalaistaan koskeviin toimenpiteisiin?

3) KARTELLIN AIHEUTTAMASTA VAHINGOSTA VASTUUSSA OLEVIEN YHTIÖIDEN MÄÄRITTÄMINEN S2016/953, ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ 19.12.2017

Korkeimman oikeuden käsiteltävänä on useita kilpailuoikeudellisia vahingonkorvauskanteita, joita kunnat ovat nostaneet asfalttmarkkinoilla todetun valtakunnallisen kartellin perusteella. Ennakkoratkaisupyyntö on tehty asiassa, jossa kantajana on Vantaan kaupunki.

Asiassa esitetty ennakkoratkaisupyyntö liittyy vahingonkorvausvastuun kohdentamiseen. Ennakkoratkaisupyyntö koskee tilannetta, jossa yhtiö on hankkinut kartelliin osallistuneen yhtiön osakekannan ja purkanut kyseisen yhtiön sekä jatkanut sen liiketoimintaa.

Valituslupa on myönnetty siitä kysymyksestä, onko vastaajayhtiö vastuussa vahingosta, jonka sen hankkima ja purkama yhtiö oli aiheuttanut kielletyllä kilpailua rajoittaneella menettelyllään.

Unionin oikeudessa ei ole erityissäännöksiä siitä, voidaanko kilpailuoikeudellinen vahingonkorvausvaatimus kohdistaa myös johonkin muuhun tahoon kuin kielletyllä kilpailumenettelyllä vahinkoa aiheuttaneeseen oikeussubjektiin.

Korkein oikeus haluaa ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, onko kansallisen tuomioistuimen sovellettava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 101 artiklaa tai unionin tuomioistuimen seuraamusmaksuasioissa (niin sanotuissa kartellisakoissa) vakiintunutta oikeuskäytäntöä, kun vahingonkorvausvastuussa olevia tahoja määritetään yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa.

Annetut lausunnot

KORKEIN OIKEUS ANTOI VUONNA 2017 ERI MINISTERIÖILLE SEURAAVAT LAUSUNNOT:

- 15.2. Lausunto nimityspäätöksiä koskevan valituskiellon kumoamista selvittäneen työryhmän muistiosta (OH2016/212)
- 16.6. Lausunto tuomioistuinviraston perustamisesta (OH2107/84)
- 21.8. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja siihen liittyviksi laeiksi (OH2017/82)
- 31.8. Lausunto mietinnöstä sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (OH2017/83)
- 31.8. Lausunto tiedustelutoiminnan valvontaa koskevasta mietinnöstä (OH2017/85)
- 31.8. Lausunto mietinnöstä siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (OH2017/88)
- 21.9. Lausunto oikeusprosessien keventämistä koskevasta mietinnöstä (OH2017/141)
- 12.10. Utlåtande om Ålandskommitténs 2013 slutbetänkande (OH2017/126)
- 8.12. Lausunto liikesalaisuusdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä (OH2017/184)

Lisäksi tasavallan presidentille annettiin yhdeksän lausuntoa armahdusanomuksista.

ÅHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAKEJA KOSKEVAT RUOTSINKIELISET LAUSUNNOT:

- 3.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 9.11.2016 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om överensstämelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (OH2017/6)
- 3.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 9.11.2016 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om explosiva varors överensstämelse med kraven (OH2017/7)
- 3.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 23.11.2016 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om anmälda organ för vissa produktgrupper OH2017/8)
- 31.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 19.12.2016 om antagande av landskapslag om vattenfarkoster och landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftning om säkerhet och utsläppskrav för vattenfarkoster (OH2017/32)
- 31.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 14.12.2016 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av rikets hissäkerhetslag (OH2017/33)
- 31.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 14.12.2016 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av rikets elsäkerhetslag och landskapslag om ändring av 3 § plan- och bygglagen för landskapet Åland (OH2017/34)
- 31.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 14.12.2016 om antagande av landskapslag om marknadskontrollen av vissa produkter (OH2017/35)
- 2.6. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 13.3.2017 om antagande av landskapslag om ändring av ordningslagen för landskapet Åland och vissa landskapslagar i anknytning till den (OH2017/90)

- 12.9.** Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 31.5.2017 om antagande av landskapslag om främjande av en utbyggnad av bredbandsnät och landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om Ålands energimyndighet (OH2017/133)
- 12.9.** Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 31.5.2017 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling och landskapslag om Upphandlingsinspektionen (OH2017/134)
- 12.9.** Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 31.5.2017 om antagande av landskapslag om en gemensam kommunal räddningsmyndighet och landskapslag om ändring av räddningslagen för landskapet Åland (OH2017/135)
- 12.9.** Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 5.6.2017 om antagande av landskapslag om ändring av kommunallagen (OH2017/136)

Overview by the President

TIMO ESKO

THE CENTENNIAL of Finland's independence was celebrated in 2017 under the theme "Together". In line with this theme, the Supreme Court has participated in the events connected with the centennial in co-operation with various Finnish and foreign institutions.

The main event of the centennial year was the gala seminar on the "Supreme Administration of Justice" held in the main auditorium of the University of Helsinki on 23 November. The Supreme Court, the Supreme Administrative Court as well as the Association of the Justices of the Supreme Courts were responsible for the organization of the event. Both the Supreme Court and the Supreme Administrative Court, along with various other entities, was responsible also for organizing a visit to Finland by the Court of Justice of the European Union in the spring, and a visit by the German Constitutional Court in July. At the end of the summer, the 41st Nordic Law Meeting, which is held every three years on a rotating basis in the different Nordic countries, took place in Helsinki, and the Supreme Court and the Supreme Administrative Court, along with their justices, took part in a number of its events.

At the beginning of the year, a delegation of the Supreme Court travelled to Beijing as the guests of the Supreme Court of the People's Republic of China, and a Chinese delegation of judges arrived in Helsinki during the autumn. At the end of the year, a delegation of the Supreme Court of the Russian Federation visited Helsinki.

In connection with all the events and visits, information was provided in different ways on the development of Finnish law and the administration of justice during Finland's independence.

The core of the international activity of the Supreme Court is the established cooperation among the Supreme Courts of the Nordic countries, including the annual meetings and seminars of the Presidents of the Supreme Courts. Also our participation in the network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the Member States of the European Union has, for many years, been active. The Supreme Court wants to be open to co-operation also outside of these well-established borders. A good example of this is the on-going dialogue that has been created and fostered with the Supreme Court of the People's Republic of China and the Supreme Court of the Russian Federation.

In commemoration of the centennial year of independence, the Supreme Court opened its doors also to the public. The open-door event on 26 August was very well received. In the course of a few hours, some 500 people visited the premises of the Supreme Court.

The many events during the centennial year did not slow down the Supreme Court's judicial activity. Our total number of cases has remained virtually unchanged, with 2,303 cases submitted in 2017, as compared to 2,449 cases in 2016. Over the longer period there has been a clearer decrease in the number of cases, but the decrease has been significantly less than that seen at the courts of appeal. However, one significant change in the figures is that there has been an increase of about 60 in the number of extraordinary appeals.

As far as the number of applications for a leave to appeal at the Supreme Court is concerned, applications based on the decisions of the courts of appeal to reject appeals for continued consideration of cases has continued to grow. During the previous year, one fourth of the applications coming to Supreme Court were based on such decisions of the courts of appeal; now the corresponding proportion had increased to one-third. The number of applications that can be expected to give rise to precedents is regrettably low. On the other hand, all too large a share of available resources is expended on the consideration of applications that do not have realistic possibilities of succeeding.

The types of cases at issue in the applications for leave to appeal do not always provide the Supreme Court with the opportunity to strengthen case law in the manner that societal and legal development would seem to require. For example, in the field of contract and consumer law, digitalised commerce, which often crosses national borders, may give rise to problematic situations which would seem to require Supreme Court precedents for their resolution. However, there have scarcely been any such applications for leave to appeal. Different reasons could be suggested for this situation. Many institutions in public administrations and many business organizations promote, in different ways, the amicable settlement of commercial disputes outside the courtroom. Indeed, various ways to resolve disputes "on line" are being evolved. All of this development is, of course, welcome. Nevertheless, more attention needs to be paid to the comprehensiveness of the work of the Supreme Court on precedents. It may for example be necessary in the future to organize a broad-based seminar in order to clarify the need to develop the Supreme Court's "policy" on precedents.

From the point of view of the development of the administration of justice in Finland, the most important news came in mid-December, when the President of the Republic confirmed that the reform of the district courts would enter into force at the beginning of 2019. The new network of district courts shall be sparser than in any of the other Nordic countries. Much work still needs to be done in order to ensure access to justice. One promising project is the initiative of the Ministry of Justice in setting up a working group to study the possibilities of dealing with court-related customer service and e-service tasks at general public administration customer service points.

The European legal community has experienced serious setbacks during the past year. It is unprecedented that the independence of the judiciary and, more broadly, the rule of law have come under threat within the European Union, especially in Hungary and Poland. The situation in Poland came to a head at the end of 2017. As a member of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union, also the Supreme Court of Finland has expressed its serious concern about this development.

In Sweden, the Presidents of the Supreme Court and the Supreme Administrative Court, Stefan Lindskog and Mats Melin, have together drafted a statement (Svensk Juristtidning 2017 p. 345 ff) drawing attention to the situation in Hungary and Poland, and at the same time to how Sweden's own system should be developed in order to safeguard the independence of the courts. The judiciary has more clearly become the third branch of government, and as such it may be increasingly forced to demarcate in respect of the legislative and the executive branches. Some of the suggestions by Presidents Lindskog and Melin are aimed at improving the position of the Swedish National Courts Administration. It is to be hoped that when the corresponding Finnish National Courts Administration is established in Finland, there will be sufficient guarantees of its position and resources.

The end of 2017 marks the beginning of a new jubilee year for the Supreme Court. In 2018, we shall celebrate the centennial of the establishment of the Supreme Court. During both the past and the present jubilee year, the focus is on the future. With the many changes in the operating environment, the Supreme Court will continue to serve its function as the highest independent court and as the defender of the rule of law.

International Activities of the Supreme Court

GUSTAV BYGGLIN

IN HIS REVIEW, the President has highlighted the most important events of the year. The events to which he refers also provide a very good reflection of the field in which the international activity of the Supreme Court takes place. The large number of visits by highlevel foreign delegations in 2017 could be explained in part by the fact that this was the centennial of Finland's independence. Many foreign stakeholders have wanted to join us in celebrating our independence. We can be proud of the fact that, during this centennial year, also our judiciary has been the focus of international attention and esteem.

In general, courts do not place much value on contacts merely for the sake of contacts, and instead want the emphasis placed on substantive discourse. The past year did not mark any exceptions in this respect. Each visit was, in its own way, very rewarding from the professional point of view. And this is how it should be, because all the time and resources that are spent on international activity is at the expense of the consideration of cases.

With international projects, it can also be taken for granted that each and every one is argued to be useful and worth continuing. It is far easier to start up and expand projects than it is to pare them down or bring them to a close. Being part of creating something new gives you a great feeling, and you don't want to listen to the naysayers. Even so, every now and then it is worthwhile to stop to consider why, how and to what extent the Supreme Court should participate in international cooperation. At the same time, nonetheless, we should consider whether or not new phenomena are appearing beyond our borders, phenomena that the Supreme Court should be aware of and should keep under review.

THE EUROPEAN LAW DIMENSION

Today, as a result of legal developments, it is clear that the legal activity of the European Union and of the Council of Europe in all its forms is key also in the work of the Supreme Court. European Union law as interpreted by the Court of Justice (CJEU), and human rights in the jurisprudence of the European Court of Human Rights (ECHR), are constantly evolving. It is important that all personnel involved in the administration of justice are aware of what is going on, and what can possibly be expected. The importance of contacts with the CJEU and the ECHR is selfevident also because the judgments of these two courts, along with the judgments of national courts, complement one another and together form a common European law. A common, coherent legal area can be created only through cooperation and dialogue.

The last annual report provided information on the network of the referendaries in the Supreme Courts (Comparative Law Network of the referendaries of the Supreme Courts of the European Union), within which information is exchanged on European Union law. At present, this network has members from the Supreme Courts of seven EU Member States. The network has been used in preparing cases for consideration.

A much more comprehensive system for the exchange of information is being developed between the Supreme Courts of the EU Member States and the Court of Justice of the European Union. The intention is to create, within the framework of The Judicial Network of the European Union, a database on the application of European Union law that will be kept up-to-date and that the Court of Justice has

made available to the Supreme Courts of the Member States. It shall contain requests for preliminary rulings as they are submitted, the judgments of the CJEU, judgments of national courts issued on the basis of the preliminary rulings, newsletters and press releases, as well as the research notes drawn up by the CJEU's Research and Documentation Directorate. The database shall contain effective search functions. Since, at the time of writing, the project is still at an initial stage, it is difficult to assess its utility for the administration of justice in the future. The expectations are high. Similar databases developed previously within the context of various networks have shown weaknesses. In the present project, the CJEU with its resources plays a key role, which gives the project optimal chances for success. It may be that already in next year's annual report, we will be able to note that this project has been a success story. However, large cooperative projects have always had to deal with the problem raised by language questions. It is with this in mind, and also more broadly to make the jurisprudence of the Supreme Court more accessible internationally, that we have begun to draft and publish English language summaries on the website of the Supreme Court.

At the Supreme Court, all available means are used to deepen our knowledge of European law, including means that involve stepping away from one's computer terminal. The series of joint study visits that the Supreme Court and the Supreme Administrative Court make to Luxembourg and Strasbourg are intended primarily for the referendaries. The aim is to provide the participants with a clear picture of the key work sites where European law is under development.

A more accurate picture of the legal system and the operation of the courts in a particular EU Member State can be obtained by participating in the Exchange Programme for Judicial Authorities organized by the European Judicial Training Network (EJTN). Several referendaries at the Supreme Court have taken advantage of the opportunity to expand their knowledge by being a guest of the courts of, for example, Romania or Italy. Information that is more substantive than general knowledge is provided by the Academy of European Law (the Europäische Rechtsakademie, or ERA), which is headquartered in Trier. The seminars organized by the ERA provide an opportunity for all persons working in the administration of justice to supplement their knowledge of, for example, the development of EU criminal, labour or family law.

Earlier, the Court of Justice of the European Union used to convene joint consultations among the justices of the Supreme Courts of the Member States. This has been replaced by other forms of interaction, such as thematic seminars. In this respect, also the participation of judges at conferences organized by FIDE (Fédération Internationale pour le Droit Européen) is conducive to maintaining contacts between the Court of Justice and the national judges. The Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union forms a vibrant community that, in its own way, provides a link between the Supreme Courts and the Court of Justice. The Supreme Court hosted a meeting of the Network in 2013, which was a joint meeting between the network, the CJEU and the ECHR.

THE NORDIC DIMENSION

By 2017, fifty years had elapsed since the first meeting of the Presidents of the Supreme Courts of the Nordic countries. President Curt Olsson notes in his memoirs that this was the first regular forum for international cooperation in which the Supreme Court participated. This institution still functions and is doing quite well. The contents of the annual meetings have evolved in a more substantive direction, and each President may be accompanied by another justice. The meetings deal with issues proposed by the Presidents, with the discussions often held on the basis of presentations given by outside experts. As a result of the common values of the Nordic countries and the similarity of legal systems, it is possible to go straight to the point on topical problems and deal with them thoroughly. A problem that has emerged in one Nordic country quickly raises its head also in others. It is easier to face new challenges at home when they have already been discussed together from a wide variety of perspectives. It is perhaps worth emphasizing that this is a matter specifically of the exchange of information and views, and not of agreeing on a common approach.

Also in respect of another Nordic initiative, 2017 marked a milestone: since 2007, the justices of the Supreme Judicial Courts of the Nordic countries have met for joint seminars twice in every three year cycle. These seminars deal, on the basis of prepared presentations, with common legal issues, which

are often related to European law. Each country may send eight participants, and so the quota of the Supreme Court is four. The discussions are open and informal. Seminars sometimes lead to more detailed examination of a topic at home or to the raising of a subject at a training session attended by the entire judicial staff.

The absence of a joint seminar every third year is explained by the fact that this is the year that the Nordic Law Meeting is to be held. This was the case in 2017 when the Nordic Law Meeting was held in Helsinki, bringing together around 1,500 lawyers from all the Nordic countries. Throughout the nearly 150-year history of the meetings, the Supreme Courts have had a responsible role in their organization – but this is worth a report of its own.

There are many forms of cooperation among the Supreme Courts of the Nordic countries, depending on the needs at hand. One example that can be cited is the study visit that the working group charged with the development of working methods made to the Supreme Court of Sweden. The purpose of the study visit was to obtain specific information on how to reduce the length of proceedings – a purpose that was achieved. The results of the study visit were subsequently discussed in a plenary session. An interesting example from the other extreme is that, already for decades, justices of the Supreme Court have participated each year along with human rights justices on the jury of the Nordic Moot Court Competition on the European Convention on Human Rights, which is held among law students from the five Nordic countries. This has led to the establishment of personal ties with justices of the other Supreme Courts in the context of human rights questions.

Nordic jurisprudence and case law no longer have the same significance in law as they did during the last century. In Finland, the participation of the Supreme Court for over 50 years in the editing of the "Nordisk Domssamling" ("Nordic Collection of Judgments") publication has not received particular attention. In the other Nordic countries, however, the publication is in wide use. In those countries, it provides an opportunity to break through the language barrier to obtain information on whether a particular legal issue has been considered by the Supreme Court in Finland.

VISITS

Each year it is the pleasant task of the Supreme Court to receive a number of delegations of foreign lawyers. At times the visits are coordinated with the Supreme Administrative Court. These visits may be part of a judicial exchange programme, the visit of a Minister of Justice from another country, or even a state visit. The President's Report mentions the recent visit by President Lebedev of the Supreme Court of the Russian Federation, but over the years discussions have also taken place with many people who represent institutions with which we are not very familiar. These include, for example, judges from Nepal and Bhutan, the Ombudsman of Kazakhstan, and the President of the InterAmerican Court of Human Rights. Often, of course, our visitors represent a Supreme Court, but financial discipline prevents us from engaging in the type of reciprocal visits involving large delegations that seemed feasible as recently as the beginning of this millennium.

Sometimes we receive visits of representatives of high courts with a different profile of cases. The discussions then may concern, for example, various ways to promote fundamental rights in society. In the summer of 2017, we received a distinguished delegation from the Federal Constitutional Court of Germany, consisting of President Voßkuhle and the President of the First Senate, Kirchhof, as well as several justices. From them we received a frank and very clear picture of the way in which this Court, which occupies a key place in the development of European constitutional law, sees and decides problems falling within its mandate.

Often the visits are part of an exchange, as was the case in the autumn of 2017 when a delegation from the Supreme Court of the People's Republic of China visited the Supreme Court of Finland. We can expect more visitors from China, since the Presidents of the two Supreme Courts had decided, in connection with the visit of a delegation from our Supreme Court to China in January 2017, to initiate a cooperative project among the highest judicial courts in the two countries. Thus in 2018 a seminar will be held in China on environmental law, which will be attended by a delegation not only from our Supreme Court, but also from the Supreme Administrative Court.

The repeated visits of the two European Courts (the Court of Justice and the General Court) to Finland have always been rewarding. They help to provide a deeper understand of one another's views and

about the problems in cooperation between courts. This the Supreme Court experienced once again in May of last year when President Lenaerts and his delegation of justices and advocates visited us. The previous time the CJEU visited Finland was in 2006.

THE INTERNATIONAL ACTIVITY OF INDIVIDUAL JUSTICES

In addition to the international activity in which the Supreme Court is engaged as an institution, the justices of the Supreme Court engage in international work in the course of their work also on an individual basis. The President participates as a member in the joint consultations of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union, and his responsibilities include many other matters with international dimensions. Traditionally, one justice has been a Member of the Permanent Court of Arbitration (PCA) in the Hague, which means appearing on a list of arbitrators maintained by the PCA in accordance with its Rules. Although few Supreme Court justices have in practice been selected to serve on an arbitration panel, the justice in question nonetheless participates as a Member of the PCA in the work of the expert body that is responsible for nominations of justices to the International Court of Justice, the Court of Justice of the European Union, and the European Court of Human Rights. Traditionally, a justice of the Supreme Court has also been available to serve as an ad hoc judge on the European Court of Human Rights when the judge appointed on the nomination of Finland is disqualified. At the present time, one justice has been selected as a member of the team of five that are on standby.

The Venice Commission (officially known as the European Commission for Democracy through Law), which functions under the auspices of the Council of Europe, is an independent expert committee on constitutional issues. The Commission has 61 member states. The Commission has liaison officers in the national constitutional courts and supreme courts, who together form the Joint Council on Constitutional Justice (JCCJ). The JCCJ produces comparative legal information within the Commission's field of competence. The liaison officers also have the right, through the secretariat, to submit questions to their colleagues. One justice (currently, the Permanent Secretary) and one referendary at the Supreme Court serve as liaison officers.

During the last few years of the 1900s, it was noted with concern in the Council of Europe that matters that were closely related to the courts were being dealt with by various expert bodies composed of government representatives. The structures of the Council of Europe did not include any independent body of judges that would be free from governmental influence, even though the need for such expertise would, in many cases, be necessary to promote the aims of the Council. As a consequence, the Consultative Council of European Judges (Conceil Consultatif de Juges Européens, CCJE) was established. This Council drew up for itself a programme of work which has already resulted in the issuing of 20 opinions on the operation of courts, and especially on their independence. During the early stages of the work of the Council, the opinions were of particular importance in the so-called new democracies, where they were used to demonstrate the generally accepted forms of action and standards prevailing in the judiciary in Europe. Today, now that the position of the Council has been firmly established, opinions may perhaps have an even greater bearing, along with the increasing range of issues that have been dealt with in them. From the outset, a justice of the Supreme Court of Finland, either alone or with another justice, has represented Finland in the work of the Council.

In conclusion

Hopefully what is provided above shows that today, the Supreme Court engages in a great variety of international work. Just as is the case with governmental administration in general, international affairs have become a natural part of the work of the Supreme Court, and they have in part become integrated into day-to-day activities. We receive stimulation from abroad, and we offer stimulation to those who want this from us. We may have progressed from a stage marked by wonder over, or the idealization of, foreign legal institutions, and moved on to their realistic analysis. Modern information technology has strongly contributed to this process, since it calls up on our computer screens even the most distant courts.

In 1999, when I was a somewhat more junior justice at the Supreme Court, on the request of the then President I wrote an article for the 1999 Annual Report entitled "Finland's membership in the

European Union and the Supreme Court". At that time the Supreme Court had only once decided to request a preliminary ruling from the CJEU, and the ruling had not yet been received. I concluded that article by noting that the sudden appearance in our familiar working environment of a legal question related to the European Union had been aptly compared to a jack-in-the-box. It was a matter of chance on whose desk the jack-in-the-box would jump up next. In that respect, the Supreme Court was in the same state of breathless anticipation as any other court. Today I can say that we no longer are in a state of breathless anticipation, and we have seen so many jack-in-the-boxes that they no longer surprise us. This, of course, does not mean that we at the Supreme Court would no longer be interested in international issues.

The writer is a justice at the Supreme Court.

References to the Court of Justice of the European Union for Preliminary Rulings

DURING the year under review, the Supreme Court submitted three references to the Court of Justice for a preliminary ruling.

1) CASE S2015/421, INVOLVING A CLAIM FOR COMPENSATION IN CONNECTION WITH INTERNATIONAL CARRIAGE, REFERENCE FOR A PRELIMINARY RULING 15 FEBRUARY 2017

A case under consideration by the Supreme Court concerns the question of a claim for compensation in connection with international carriage, in which a Finnish company had agreed with an English carrier for the carriage of goods from Finland to England, and the goods had been lost during transport in England. An action for damages has been brought in a Finnish court.

The jurisdiction of the national court in this case may be based on an agreement between the parties on jurisdiction, or it may be based on national legislation on contracts in road transport which implement the Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (the CMR Convention) or Council Regulation (EC) No 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (the Brussels I Regulation).

The Supreme Court therefore has to decide whether it has been established in the case that the parties have a valid agreement on jurisdiction and, if there is no such agreement, whether the national court has jurisdiction on the basis of Finland's Road Transport Contract Act. In the event that the jurisdiction of the national court is not determined by an agreement between the parties on jurisdiction or on the Road Transport Contract Act, the question arises as to whether the national court has jurisdiction under Article 5(1)(b) of the Brussels I Regulation.

The Supreme Court submitted to the Court of Justice the following reference for a preliminary ruling:

How is the place or places of performance determined in accordance with the second indent of Article 5 (1) (b) of Council Regulation (EC) No 44/2001 in the case of a contract for the carriage of goods between Member States and where the transport consists of several portions using different modes of transport?

2) EXTRADITION OF A PERSON FOR THE ENFORCEMENT OF A SENTENCE TO A NONMEMBER STATE OF THE EUROPEAN UNION H2017 / 31, REFERENCE FOR A PRELIMINARY RULING 12 MAY 2017

The case concerns the extradition of a national of another Member State of the European Union for the purpose of enforcement of a sentence, to other than a Member State of the European Union. The question is whether the national law and practice on extradition, according to which only the extradition of one's own nationals to a state outside of the European Union is prohibited, is compatible with the provisions of the basic treaties (articles 18 TFEU and 21 TFEU). The question is whether the difference in treatment between Finnish citizens and citizens of other Member States of the European

Union can be deemed justified on the basis of the objectives of criminal liability and the obligations in international cooperation in criminal matters.

There are no general provisions in Union law concerning extradition between a Member State and a third State on the basis of an offence. However, the Court of Justice has ruled (judgment of 6 September 2016, Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630) that the provisions on extradition may affect the freedom of nationals of other Member States to move and reside within the territory of Member States, in which case they must be assessed also from the point of view of nondiscrimination.

The reference for a preliminary ruling concerned whether domestic provisions on extradition on the basis of an offence should be assessed in the same way in respect of the freedom of movement of nationals of another Member State, irrespective of whether a request for extradition submitted by a third State on the basis of an extradition treaty relates to the enforcement of a custodial sentence or to prosecution, such as was the case in *re Petruhhin*. Is it of relevance that the person whose extradition has been requested is a citizen not only of the European Union, but also of the State that has requested the extradition?

The reference for a preliminary ruling also concerned the question of whether domestic law, according to which one's own nationals may not be extradited outside of the European Union for the purpose of the enforcement of a sentence, would unjustifiably render the nationals of another Member State in a worse position. Is it also necessary, in connection with the enforcement of sentences, to apply mechanisms of Union law that can achieve goals that are in themselves acceptable in a less harmful way? How should the request for extradition be answered in a situation where, when applying such mechanisms, the second Member State has been notified of the request for extradition, but said Member State, for example due to legal obstacles, does not take action in respect of its citizen?

3) DETERMINATION OF THE COMPANIES RESPONSIBLE FOR THE DAMAGE CAUSED BY A CARTEL S2016 / 953, REFERENCE FOR A PRELIMINARY RULING OF 19 DECEMBER 2017

The Supreme Court is considering several claims for damages for infringement of competition law brought by municipalities on the basis of a nationwide cartel detected in the asphalt market. The reference for a preliminary ruling has been made in a case in which the city of Vantaa is the plaintiff.

The reference for a preliminary ruling in this case relates to the allocation of liability for damages. The reference for a preliminary ruling concerns a situation in which a company has acquired the share capital of a company that had participated in a cartel, and then had dissolved said company and continued its commercial activity. Leave of appeal has been granted on the question of whether the defendant company is liable for the damages that the company that it had acquired and dissolved had caused through its unlawful restriction on competition.

There are no specific provisions in Union law on whether a claim for damages for infringement of competition law may be directed also against a party other than the legal subject that had caused the damage through its anticompetitive activities.

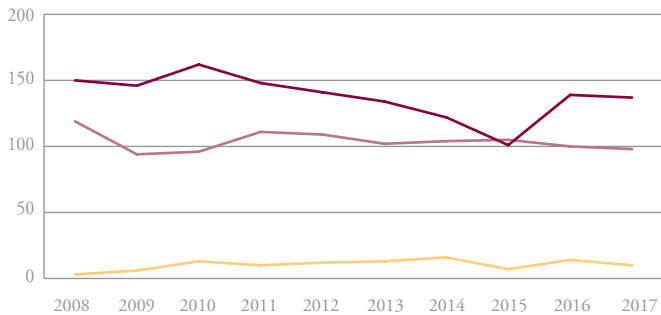
With its reference for a preliminary ruling, the Supreme Court wishes to clarify whether the national court is to apply article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) or the established case law of the Court of Justice in respect of penalty payment cases (in so-called cartel fines) when determining who is liable for compensation in private enforcement of competition rules.

Tilastot / Statistics

TILASTOISTA KÄY ILMI KESKEISIÄ KORKEIMMAN OIKEUDEN TOIMINTAA KUVAAVIA NUMEERISIA TIETOJA VIIMEISELTÄ KYMMENELTÄ VUODELTA. NE SISÄLTÄVÄT TIETOJA MYÖS KÄSITTELYAJOISTA, HENKILÖTYÖVUOSIEN MÄÄRISTÄ JA HENKILÖKUNNASTA.

FROM THE STATISTICS IT IS POSSIBLE TO SEE THE KEY FIGURES CONCERNING THE FUNCTIONS OF THE SUPREME COURT FROM THE LAST DECADE. THEY ALSO INCLUDE INFORMATION OF PROCESSING TIMES, AMOUNTS OF MAN-YEARS AND OF THE STAFF.

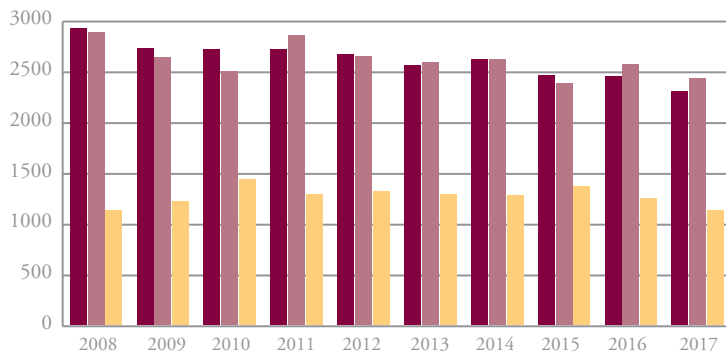
VALITUSLUVAT, JULKAISTUT RATKAISUT JA SUULLISET KÄSITTELYT / LEAVES TO APPEAL, PRECEDENTS AND ORAL HEARINGS

	Valitusluvut / Leaves to appeal	Julk. ratkaisut / Precedents	Suulliset käsittelyt / Oral hearings
2008	150	119	3
2009	146	94	6
2010	162	96	13
2011	148	111	10
2012	141	109	12
2013	134	102	13
2014	122	104	16
2015	101	105	7
2016	139	100	14
2017	137	98	10

■ Valitusluvut / Leaves to appeal ■ Julk. ratkaisut / Precedents ■ Suulliset käsittelyt / Oral hearings

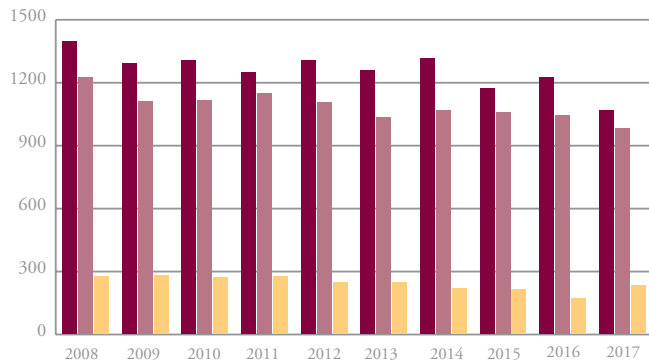
SAAPUNEET, RATKAISTUT JA RATKAISEMATTANA OLEVAT ASIAT / CASES SUBMITTED, RESOLVED AND PENDING AT YEAR END

	Saapuneet / Submitted	Ratkaistut / Resolved	Ratkaisematta vuoden lopussa / Pending at year end
2008	2 922	2 876	1 125
2009	2 721	2 629	1 220
2010	2 709	2 499	1 431
2011	2 709	2 854	1 289
2012	2 664	2 640	1 318
2013	2 553	2 582	1 289
2014	2 611	2 617	1 271
2015	2 456	2 378	1 364
2016	2 449	2 563	1 248
2017	2 303	2 428	1 124

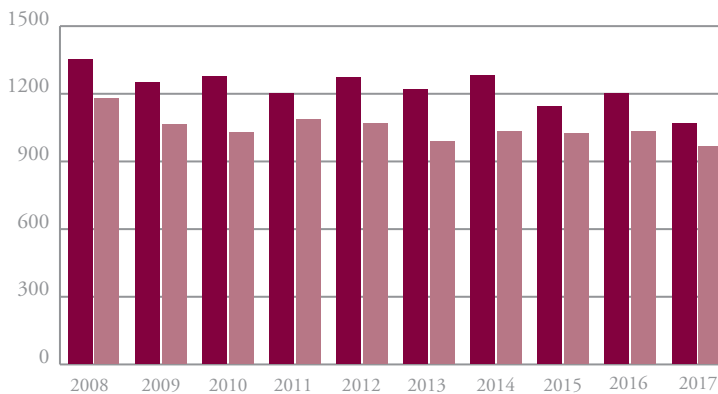
■ Saapuneet / Submitted ■ Ratkaistut / Resolved ■ Ratkaisematta vuoden lopussa / Pending at year end

SAAPUNEET ASIAT / CASES SUBMITTED

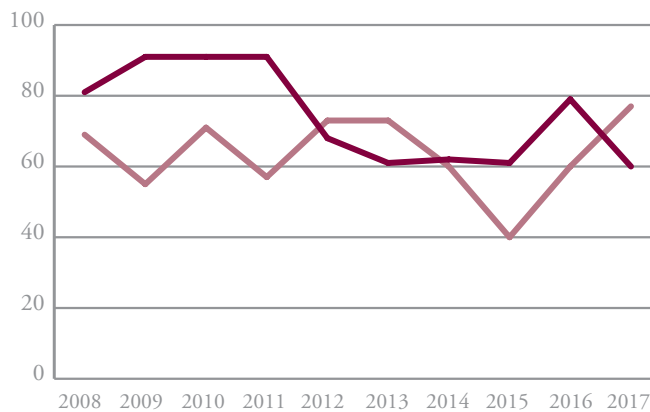
	Saapuneet / Submitted	Riita / Civil	Vakuutus / Insurance	Maa / Land	Rikos / Crime	Hakemus / Petition
2008	2 921	985	257	152	1 220	274
2009	2 721	937	228	125	1 106	278
2010	2 709	985	182	134	1 111	271
2011	2 709	939	164	141	1 146	274
2012	2 664	960	215	129	1 102	247
2013	2 553	944	175	138	1 031	244
2014	2 611	1 013	181	120	1 065	216
2015	2 456	884	192	94	1 055	210
2016	2 449	999	138	87	1 039	168
2017	2 303	836	155	72	978	230

SAAPUNEET VALITUSLUPAHAKEMUKSET / APPLICATIONS FOR LEAVE TO APPEAL, SUBMITTED

	Riita / Civil	Vakuutus / Insurance	Maa / Land	Rikos / Criminal
2008	978	249	125	1 175
2009	931	219	97	1 063
2010	982	173	118	1 026
2011	931	154	116	1 082
2012	955	206	110	1 067
2013	938	170	108	985
2014	1 003	172	105	1 030
2015	881	189	73	1 024
2016	995	135	69	1 029
2017	860	148	58	965

MYÖNNETYT VALITUSLUVAT / APPLICATIONS FOR LEAVE TO APPEAL, GRANTED

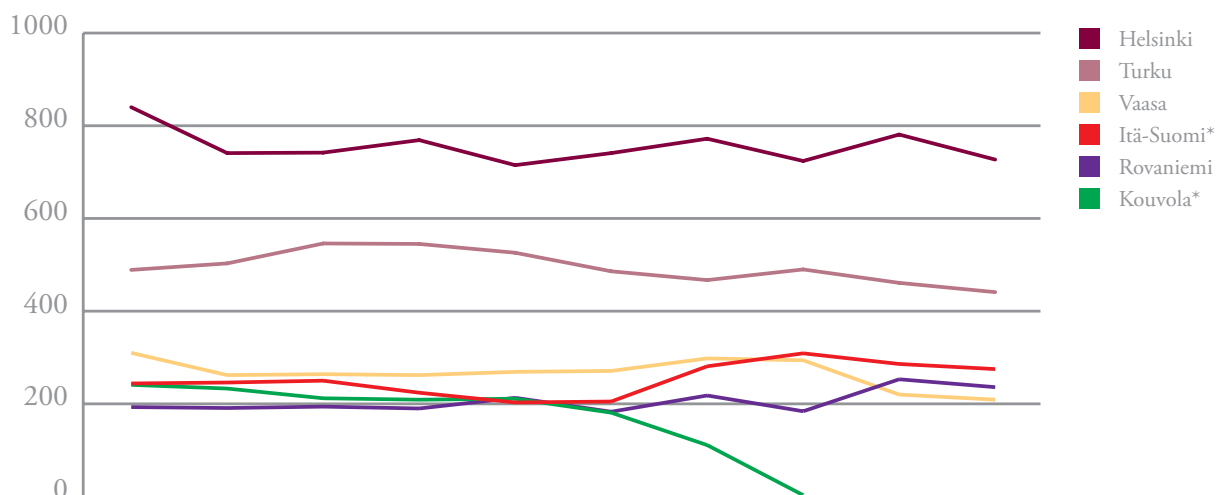
	Riita / Civil	Vakuutus / Insurance	Maa / Land	Rikos / Criminal
2008	65	9	7	69
2009	80	6	5	55
2010	63	24	4	71
2011	77	8	6	57
2012	48	14	6	73
2013	46	9	6	73
2014	56	4	2	60
2015	54	4	3	40
2016	75	1	3	60
2017	47	4	9	77

**HOVIOIKEUKSISTA KORKEIMPAAN OIKEUTEEN SAAPUNEET ASIAT /
CASES SUBMITTED TO SUPREME COURT FROM COURTS OF APPEAL**

	Helsinki	Itä-Suomi* / Eastern Finland*	Kouvola*	Rovaniemi	Turku	Vaasa	Yhteensä
2008	840	244	241	193	489	310	2 317
2009	741	246	233	191	503	262	2 176
2010	742	250	212	194	546	264	2 208
2011	769	224	209	190	545	262	2 199
2012	715	203	211	213	526	269	2 137
2013	741	205	181	183	486	271	2 067
2014	772	281	111	218	467	298	2 147
2015	724	309	3	184	490	294	2 004
2016	781	286		253	461	220	2 001
2017	727	275		236	441	209	1 888

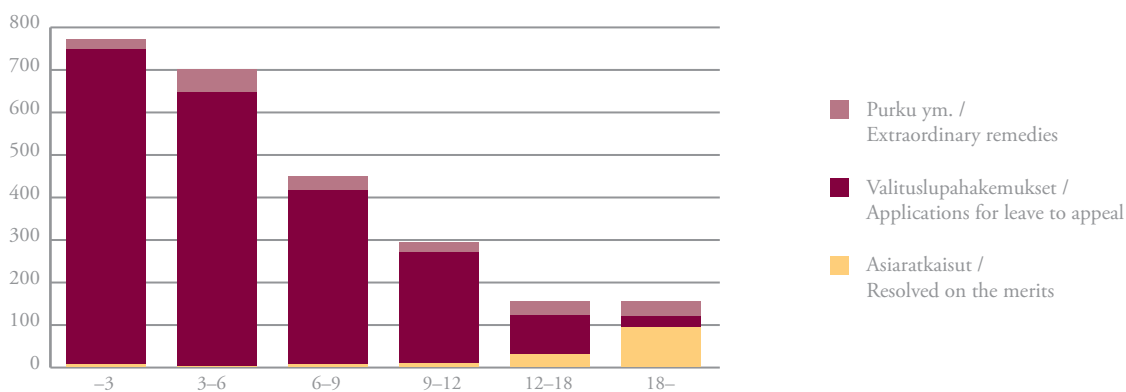
*Itä-Suomen ja Kouvolan hovioikeudet yhdistettiin Itä-Suomen hovioikeudeksi 1.4.2014.

*The Court of Appeal of Kouvola was unified with that of Eastern Finland 1 April 2014.

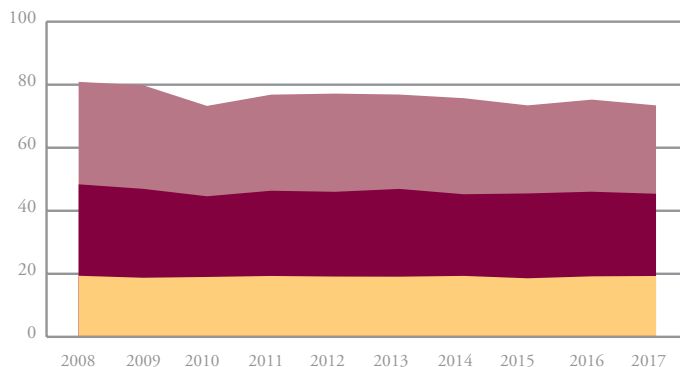

**KORKEIMMAN OIKEUDEN KÄSITTELYAIKOJA 2017 /
AVERAGE PROCESSING TIMES IN SUPREME COURT 2017**

Kk / Months	Kaikki / All	Asiaratkaisut / Resolved on the merits	Valituslupahak. / Applications for leaves to Appeal	Purku ym. / Extraordinary remedies
-3	797	6	740	24
3-6	705	2	644	53
6-9	451	6	409	32
9-12	298	8	261	23
12-18	157	30	90	35
18-	161	94	25	34

KORKEIMMAN OIKEUDEN HENKILÖTYÖVUODET / MAN-YEARS IN SUPREME COURT

	Jäsenet / Justices	Esittelijät / Referendaries	Kanslia / Office staff	Yhteensä / Total
2008	19,04	29,01	32,51	80,56
2009	18,41	28,22	32,9	79,53
2010	18,66	25,6	28,67	72,93
2011	18,98	27,04	30,49	76,51
2012	18,79	26,89	31,16	76,84
2013	18,75	27,85	29,94	76,54
2014	19	25,91	30,48	75,39
2015	18,24	26,92	27,94	73,1
2016	18,86	26,85	29,22	74,93
2017	18,97	26,09	28,04	73,1

■ Jäsenet / Justices ■ Esittelijät / Referendaries
■ Kanslia / Office staff

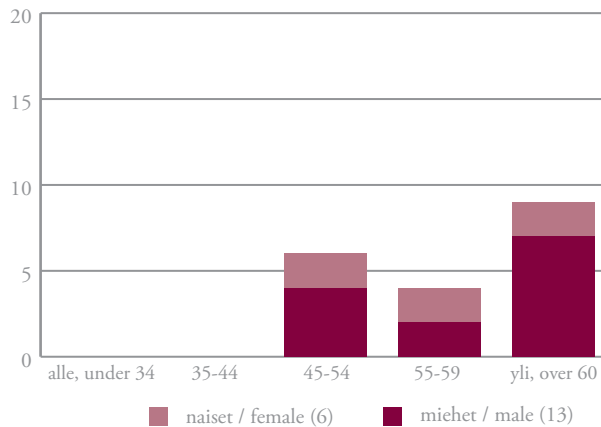
IKÄ- JA SUKUPUOLIJAKAUMA 31.12.2017 / BREAKDOWN BY AGE AND GENDER 31.12.2017

	Koko henkilökunta / Entire staff		Jäsenet / Justices		Esittelijät / Referendaries		Kansliahenkilöstö / Clerical staff	
	Miehet Male (32)	Naiset Female (48)	Miehet Male (13)	Naiset Female (6)	Miehet Male (12)	Naiset Female (16)	Miehet Male (7)	Naiset Female (24)
alle, under 34	3	6			1	4	2	
35-44	7	13			6	10	1	3
45-54	10	10	4	2	4	2	2	6
55-59	4	13	2	2	1		1	11
yli, over 60	8	6	7	2			1	4

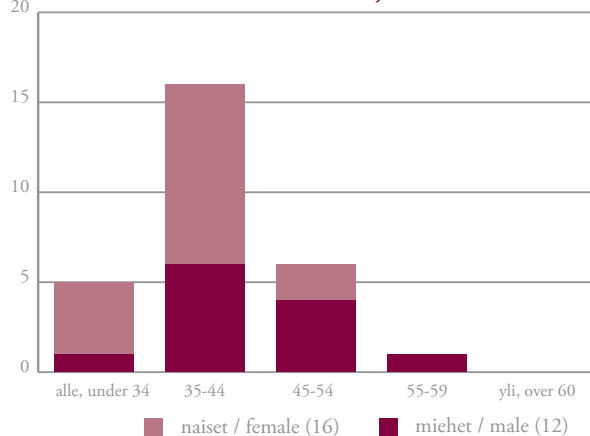
IKÄ- JA SUKUPUOLIJAKAUMA, KOKO HENKILÖKUNTA / BREAKDOWN BY AGE AND GENDER, ENTIRE STAFF

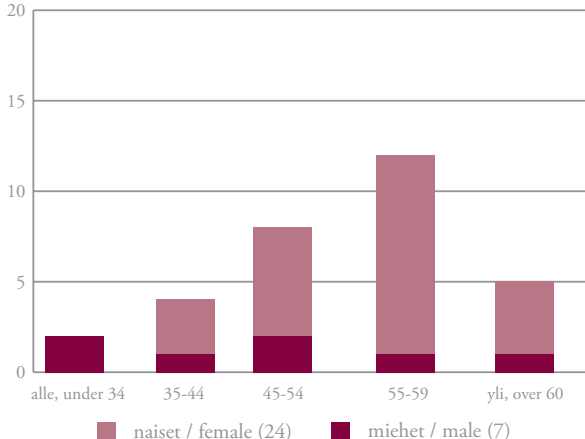
IKÄ- JA SUKUPUOLIJAKAUMA, JÄSENET / BREAKDOWN BY AGE AND GENDER, JUSTICES

IKÄ- JA SUKUPUOLIJAKAUMA, ESITTELIJÄT / BREAKDOWN BY AGE AND GENDER, REFERENDARIES

IKÄ- JA SUKUPUOLIJAKAUMA, KANSLIAHENKILÖSTÖ / BREAKDOWN BY AGE AND GENDER, OFFICE STAFF

Vierailut ja tapahtumat

KORKEIMMAN OIKEUDEN VIERAAT

- 3.3. Suomen Asianajaliiton hallitus, puheenjohtaja asianajaja Jarkko Ruohola
- 9.5. International Law Associationin (ILA) Suomen-osasto, puheenjohtaja oikeusneuvos Gustaf Möller
- 22.5. Unionin tuomioistuimen (EUT) presidentti Koen Lenaertsin johtama valtuuskunta
- 1.6. Oikeusministeri Antti Häkkänen
- 26.–28.7. Saksan perustuslakituomioistuimen presidentti Andreas Vosskuhlen johtama valtuuskunta
- 23.8. Pohjoismainen lakimieskokous; Pohjoismaiden korkeimpien oikeuksien jäseniä ja esittelijöitä iltavastaanotolla
- 10.–13.9. Kiinan kansantasavallan korkeimman oikeuden tuomari Xun johtama valtuuskunta
- 4.10. Slovenian ylimmän oikeushallinnon edustajat
- 24.10. Eurooppaoikeuden yhdistys, puheenjohtajana professori Juha Raitio
- 22.11. Yhdistyneen Kuningaskunnan ylimmän oikeushallinnon ja suurlähetystön edustajia
- 24.11. Espanjan Suomen-suurlähettiläs H.E. Mr Manuel De la Cámara Hermoso
- 11.–13.12. Venäjän federaation korkeimman oikeuden presidentti Vjacheslav Lebedevin johtama valtuuskunta

TAPAHTUMAT

- 16.–17.2. Yleisten tuomioistuinten sekä hallinto- ja erityistuomioistuinten yhteiset kansliapäällikköpäivät
- 26.8. Yleisölle avointen ovien päivä osana valtionhallinnon yhteistä Suomi 100 -tapahtumaa
- 3.10. Vuospäiväkahvit, korkein oikeus 99 vuotta
- 5.–6.10. Korkeimman oikeuden ja hovioikeuksien kirjaamopäivät
- 26.10. Historian tutkijoiden asiantuntijaseminaari: Korkein oikeus 100 vuotta
- 23.11. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden yhteinen juhlaseminaari Ylin lainkäyttö Helsingin yliopiston juhlasalissa

MUITA VIERAILUJA KORKEIMMASSA OIKEUDESSA 2017

- 10.2. Prosessioikeuden syventävän vaiheen opiskelijoita Turun yliopistosta
- 10.2. Teollisuuslakimiesten yhdistys ry
- 1.3. Senaatti-kiinteistöjen asiakasfoorumi
- 4.5. Ainejärjestöt Judica ja Legio, Itä-Suomen yliopisto
- 12.6. Turun hovioikeudessa tuomarivaihdossa olevia EJTN-tuomareita (*European Judicial Training Network*)

- 15.6. Helsingin hovioikeuden osasto 3
- 16.6. Hyvinkään käräjäoikeuden henkilökuntaa
- 19.6. Tallinnan käräjäoikeuden tuomareita
- 20.6. Asianajotoimisto Backström & Co
- 15.9. EJTN-vaihtotuomareita ja -syyttäjiä eri tuomioistuimista ja Valtakunnansyyttäjänvirastosta
- 25.9. Helsingin käräjäoikeuden käräjänotaareita
- 28.9. Helsingin yliopiston oikeustieteen opiskelijoita
- 5.10. Lapin yliopiston oikeustieteen opiskelijoita
- 3.11. Asianajotoimisto Kalasatama
- 7.11. Santahaminan kadettikoulun 104. kadettikurssi ja 87. merikadettikurssi
- 15.11. Rikosoikeuden opiskelijoita Turun yliopistosta
- 13.12. Helsingin yliopistossa vaihdossa olevia opiskelijoita eri maista

Henkilökunta 31.12.2017

Presidentti Esko Timo
Kansliapäällikkö Vuorialho Tommi

JÄSENET

Oikeusneuvos Antila Tuomo
Bygglin Gustav
Engstrand Lena
Hirvelä Päivi
Huovila Mika
Häyhä Juha
Ilveskero Mika
Jokela Marjut
Kantor Ari
Koponen Pekka
Leppänen Tatu
Littunen Jarmo
Poutiainen Soile
Pynnä Tuula
Rajalahti Hannu
Rautio Ilkka
Sippo Jukka
Uusitalo Kirsti

ESITTELIJÄT

Esittelijäneuvos Melander Heli (*virkevapaalla*)
Mäkelä Juha
Salonen Jukka-Pekka
Sankari Heli (*virkevapaalla*)

Ma. esittelijäneuvos Anttila Outi
Hoffrén Mia
Klinga Kaisa (*virkevapaalla*)
Pere Mervi
Ruohoniemi Anna-Maija
Saranpää Timo
Sillanpää Samuli
Siro Jukka
Vanhanen Teemu

Vanhempi oikeussihteeri Jokinen Aksu
Liippo Hanna (*virkevapaalla*)
Mikkola Petteri

Ma. vanhempi oikeussihteeri

Autio Tiina-Liisa
Heikinsalmi Minna
Holkeri Sanna
Kinnunen Essi
Kuparinen Kaisa (*virkevapaalla*)
Loiva Jukka
Väisänen Tiina (*virkevapaalla*)

Oikeussihteeri

Ehtamo-Kettunen Johanna (*virkevapaalla*)
Heino Heikki
Pertti Lenkkeri (*virkevapaalla*)
Eeva Palaja (*virkevapaalla*)

Ma. oikeussihteeri

Elo Elina
Goebel Maija-Liisa
Haga Pia
Jutila Paula
Kemppinen Heikki
Myllys Heidi (*virkevapaalla*)
Nuuja Katri
Siitarinen Saini
Virtanen Jussi
Öberg Jenny

**Oa. oikeussihteeri
(Ahvenanmaa-asiat)**

Nybergh Frey
Salminen Janne

KANSLIAHENKILÖSTÖ**Apulaiskirjaaja**

Häggqvist Marina

Ma. arkistonhoitaja

Syd Isto

Erikoissuunnittelija

Kouki Jaana-Maija

Hallinnollinen sihteeri

Happonen Pia

Informaatikko

Arpiainen Eija

Johdon sihteeri

Saastamoinen Riitta

Kirjaaja

Nurminen Marja

Kirjaamosihteeri

Uotila Oskari

Osasto-/toimistos sihteeri

Hyvönen Pirjo
Ikonen Suvi
Jaakkola Nina
Juvonen Ulla
Katainen Merja
Korhonen Marjatta
Rantonen Oili
Rissanen Marja-Riitta
Ruohola Terhi
Rättö Outi (*virkevapaalla*)
Takkinen Pirkko
Vilpa Raila

Ma. osasto-/ toimistosihtheeri	Mäki Mari Söderström Marjut
Ma. suunnittelija, virastomestari	Ruuska Mika
Tarkastaja	Perttilä-Vesikkala Maarit Sillman Jorma
Ma. tiedottaja	Blomberg Maria
Tietopalvelupäällikkö	Kokko Marjut
Virastomestari	Karvonen Paula
Viestintäpäällikkö	Sive Pia
Ylivirastomestari	Erho Markus
Siviilipalvelusmies	Saviranta Linus

VUONNA 2017 ELÄKKEELLE JÄÄNEET

Oikeusneuvos Liisa Mansikkamäki, 1.1.2017 lukien
Oikeusneuvos Pertti Välimäki, 1.1.2017 lukien
Oikeusneuvos Jorma Rudanko, 1.9.2017 lukien